

Rekordna proizvodnja v marcu

Marjana Kozamernik, dipl. oec.

Čeprav smo že v januarju in februarju presegli količinski plan proizvodnje, so uspehi v marcu in aprilu še bolj zadovoljivi. V marcu smo presegli postavljeni mesečni plan količinsko 25,3 %, vrednostno 14,5 odst. To predstavlja rekordno proizvodnjo tovarne do sedaj. V preteklih 15 letih je bila največja proizvodnja v posameznem letu dosežena v naslednjih mesecih (v tonah):

1960	december	647
1961	april	706
1962	oktober	671
1963	december	826
1964	december	925
1965	junij	983
1966	marec	978
1967	november	741
1968	marec	889
1969	december	1.079
1970	april	1.230
1971	april	1.186
1972	december	1.241
1973	februar	1.105
1974	avgust	1.207
1975	marec	1.348

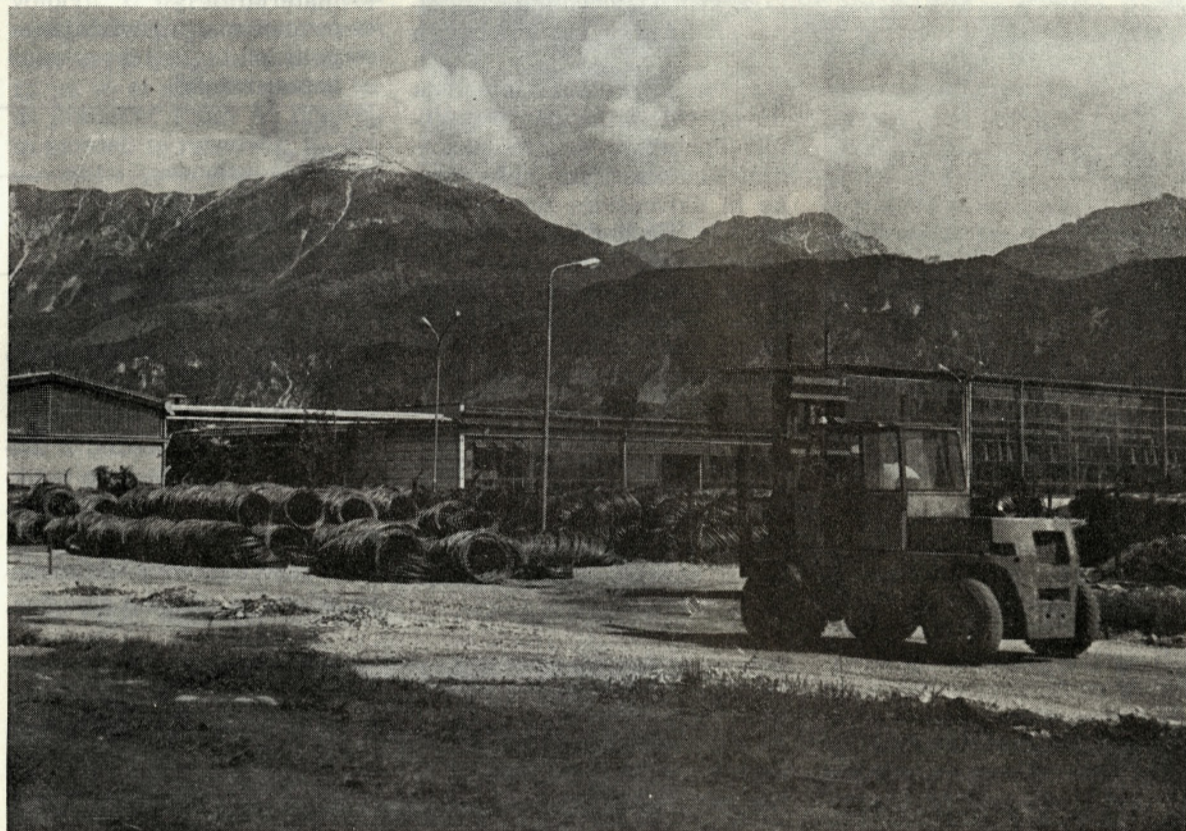
Največja mesečna proizvodnja v letu je bistveno porasla po letu 1969. Poleg rekordne proizvodnje za podjetje v marcu, je proizvodnja rekordna tudi za TOZD sidrne verige in TOZD vijakarna. V TOZD sidrne verige so proizvedli 543 ton (v decembru 1969 517 t, a aprilu 1970 516 t, v decembru 1972 513 t, lani avgusta 489 t). Proizvodnja TOZD vijakarna v marcu je bila 390 t (v lanskem aprilu 380 t, v februarju 1972 365 t, novembru 1971 359 t, v aprilu 1970 351 t).

Po posameznih TOZD je bilo doseganje plana v marcu in aprilu naslednje (v %):

	Marec		April	
	količinsko	vrednostno	količinsko	vrednostno
TOZD VIJAKARNA	126	110	114	107
TOZD VERIGARNA	101	95	103	98
TOZD SIDRNE VERIGE	154	154	128	124
TOZD KOVAČNICA	98	101	79	
SKUPAJ	125	115	112	104

Produktivnost dela, merjena s količinsko proizvodnjo na zaposlenega, je bila v primerjavi s preteklim letom v marcu večja za 20,5 %, v aprilu za 4,9 %.

Kumulativni podatek za januar — april pa kaže v primerjavi z lanskim letom na 8,8 % večjo proizvodnjo na zaposlenega. Po posameznih TOZD kaže primerjava dosežene produktivnosti z lanskim letom naslednje:

	Marec	April	I-IV/1975
TOZD VIJAKARNA	111,7	89,9	99,3
TOZD VERIGARNA	102,1	108,1	99,2
TOZD SIDRNE VERIGE	143,9	126,0	116,1
TOZD KOVAČNICA	121,9	84,9	105,6
SKUPAJ	120,5	104,9	108,8

Če upoštevamo pri TOZD vijakarna komadno proizvodnjo na zaposlenega, je bila v marcu 21 % in v aprilu 9,3 % večja produktivnost kot lani, kumulativno pa 11,6 %. Tako vsi TOZD (razen verigarne zaradi objektivnih težav) dosežajo stabilizacijsko nalogo, da bo produktivnost v letošnjem letu večja za 4,5 %.

Realizacija je v marcu in aprilu večja od prvih dveh me-

secev. Količinski plan prodaje smo v marcu dosegli 110 odst. vrednostni 106 %, v aprilu pa količinsko 111 % in vrednostni 107 %. Kljub temu pa so zaloge gotovih izdelkov še vedno v porastu zaradi večje proizvodnje. V marcu smo

plasirali na domačem trgu 79 odst. količine in 88 % vrednosti, v aprilu pa 61 % količine in 74 % vrednosti. Izvoz je v marcu še vedno močno zaostajal za planiranim, saj smo izvozili le 69 % predvidene količine in 58 % vrednosti. V aprilu je bil izvoz večji, količinsko smo presegli plan 32 % in vrednostno 19 %. Seštevek doseženega izvoza v prvih štirih mesecih je še vedno pod planiranim za 27 %. Posebno zaostajamo pri izvozu na konvertibilno področje, količinsko za 53 % in vrednostno za 40 odst. Ugodni uspehi v proizvodnji so med drugim rezultat boljše oskrbe z materialom kot to v preteklem letu. Problematična je dobava odlitkov za izdelavo opreme za sidrne verige, pa tudi materiala za izdelavo veznih členov.

Primerjava z ostalimi predelovalci v okviru Slovenskih železarn kaže, da so v prvih treh mesecih izpolnili planske količine blagovne proizvodnje: Plamen 97 %, Tovil 114 %, Veriga 109 % in Žična 89 %, železarn pa 105 %. Tudi ostali predelovalci ne dosegajo planiranega izvoza, skupno so dosegli planirano vrednost le 68 odst. Plan celotne prodaje pa je bil boljše kot pri nas dosežen v Plamenu in Tovilu.

Proizvodnja v maju

Jure Pejić dipl. oec.

Podatki o uspehu proizvodnje v maju, ki smo jih prejeli pred zaključkom redakcije glasila, kažejo, da smo količinski plan proizvodnje presegli za 2,8 %, vrednostno pa zaostajamo za 5,5 %.

Proizvodnja po posameznih proizvodnih TOZD je naslednja:

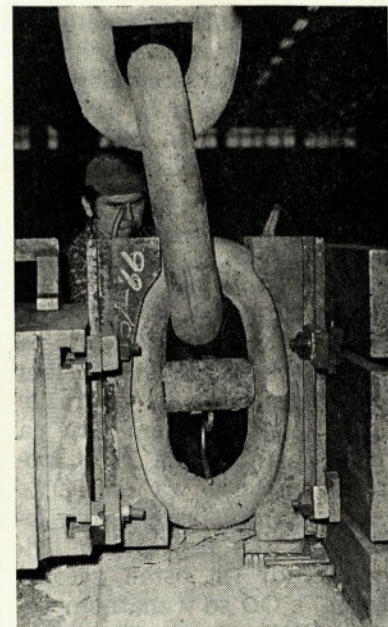
	Kg	% na plan	Din	% na plan
TOZD VIJAKARNA	344.573	111,3	8.266.751,06	98,7
TOZD VERIGARNA	267.702	83,7	4.952.892,35	77,8
TOZD SIDR. VERIGE	418.717	119,0	6.136.814,00	117,4
TOZD KOVAČNICA	74.867	79,6	2.632.300,80	79,7
SKUPAJ OZD	1.105.864	102,8	21.988.758,21	94,5

Najuspešnejša je TOZD sidrne verige, ki je presegla količinski plan proizvodnje za 19,0 %, vrednostno pa za 17,4 odst. Sledi TOZD vijakarna, ki je presegla količinski plan za 11,3 %, vrednostno pa zaostaja za 1,3 %, kar pomeni, da je v tej TOZD prišlo do spre-

membe planirane strukture proizvodnje. Najslabša vrednostna izvršitev plana je bila v TOZD verigarne 77,8 %, ki je količinski plan dosegla z 83,7 %. V TOZD kovačnica je najslabša izvršitev količinskega plana, samo 79,6 %, vrednostno pa 79,7 % brez medobratnih storitev, kar je za 1,9 % boljše kot v TOZD verigarne.

od izvožene vrednosti. Prodaja na konvertibilno področje zaostaja za planom, tako količinsko kot vrednostno.

Podatke o prodaji na domačem trgu nismo uspeli dobiti pravočasno, da bi mogli dati dokončen rezultat o celotni realizaciji za mesec maj.

Vlaganje motiščka in končno oblikovanje člena

ČLANKE IN DRUGE PRISPEVKE ZA NASLEDNJO ŠTEVILKO GLASILA SPREJEMAMO DO 8. AVGUSTA 1975

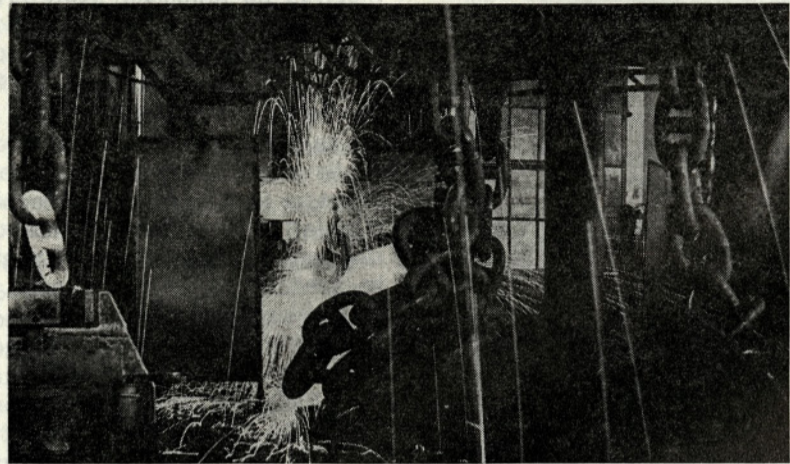

Dohodkovno uspešno poslujemo

Zvone Jakopič

Iz poročila samoupravnim organom o uspehu poslovanja za I. tromesečje letošnjega leta povzemamo, da smo bili poslovno uspešni tako pri proizvodnji, kot po ustvarjenem dohodku, nekoliko slabše pa smo uspeli pri realizaciji izdelkov.

Doseženi rezultati so naslednji:

1. Količinski plan je bil dosežen v višini 27 % letnega plana, glede na isto razdobje preteklega leta pa za 12 % več pri 2,5 % višjem staležu zaposlenih, odnosno 3 % višjem staležu po opravljenem delovnem času. Produktivnost se je dvignila za 9 %.

2. Plan realizacije gotovih izdelkov je bil dosežen s 23,5 odst., v primerjavi z doseženo proizvodnjo pa le 86,48 %, glede na realizacijo istega razdobja preteklega leta pa z 92,55 odst. Prodaja zaostaja za proizvodnjo, kar ima za posledico zviševanje zalog gotovih izdelkov in nižje izkazani ostanek dohodka, ker pokrivamo fiksne in relativno fiksne stroške tudi v povečanih zalogah.

3. Skupni finančni načrt je bil dosežen:

	Glede na plan za I. tromeseč.	Glede na isto razdobje pret. leta
— celotni dohodek	100,72 %	145,21 %
— materialni stroški	105,53 %	141,15 %
— dohodek	92,69 %	153,59 %
— pogodbene obveznosti	102,26 %	311,53 %
— zakonske obveznosti	80,02 %	279,66 %
— ostanek dohodka	93,83 %	135,47 %
— OD v fakturirani realizaciji	86,83 %	149,10 %
— stroški proizvodnje	99,37 %	149,15 %
— dobiček — ostanek dohodka	126,68 %	103,75 %
— neto skladi	134,77 %	93,12 %

Ker pa je bila realizacija izdelkov po fizičnem obsegu v istem razdobju preteklega leta za 7,45 % višja in če predpostavljamo, da se asortiment proizvodnje ni bistveno spremenil, moramo, ako hočemo dobiti realno primerjavo, vse pokazatelje v drugem stolpcu povečati za 7,45 %. Tako bi se celotni dohodek povečal za 52,66 %, stroški proizvodnje pa za 56,60 %. V preteklem letu so se nam surovine podražile za 57 %, v letošnjem letu pa za 8 %, skupno za 65 %, pomožni material za ca. 40 %, vendar se cene tega tudi v letošnjem letu neprestano dvigajo. Tudi vsi ostali stroški skupaj z OD so v znatnem porastu. Zvišanje stroškov proizvodnje smo v glavnem pokrivali z višjimi dohodki za

prodane izdelke na domačem tržišču, v skladu z odobritvijo zvišanja prodajnih cen za višje v letu 1974 za 32 % in za ca. 12 % v letu 1975, skupno torej za 44 %, za verige in ostalo v letu 1974 za 47 % in ca. 13 % v letu 1975, skupno torej za 60 %.

Del zvišanih stroškov pa smo uspevali pokrivali z zvišano proizvodnjo, ker se pri

večji proizvodnji fiksni stroški na enoto izdelka znižujejo, vendar pa je povečevanje stroškov tako ogromno, da izpada dohodka ni možno pokrivati zgolj s povečano produktivnostjo.

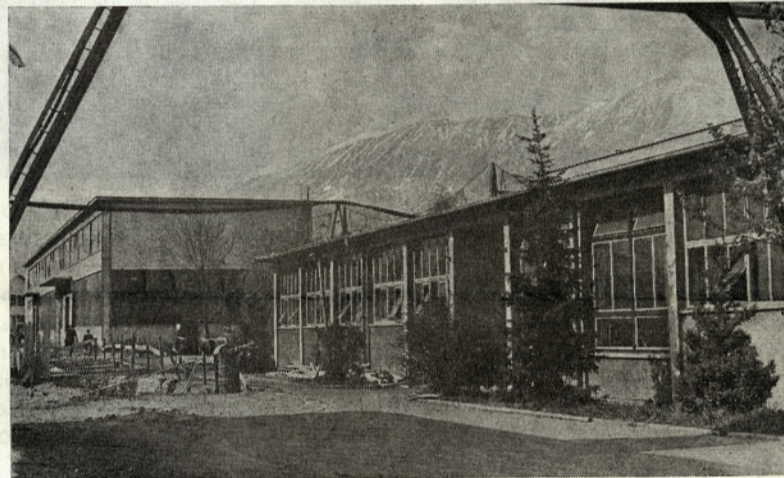
V breme dohodka smo uspeli pokrivali v celoti tudi fiksne in relativno fiksne stroške od povečanih zalog nedovršene proizvodnje, polizdelkov in gotovih izdelkov in tako porabili din 8,447.104 dohodka. Dohodek bo ponovno ustvarjen, čim se bodo zaloge znižale na raven 31. 12. 1974.

Izvoz je sicer za približno 23,60 % v negativnem rezultatu, vendar pa se je rezultat glede na isto razdobje preteklega leta poslabšal le za 2,17 odst., kar dokazuje, da tudi pri izvozu dosegamo znatno

višje cene kot v letu 1973 in v letu 1974 v I. kvartalu. Poprečni proizvodni stroški so se zvišali v enaki meri tudi pri izvozu. Izvozni plan je bil dosežen le s 57 %, prodaja za domači trg je bila večja, zato so bili tudi višji dohodki. Vendar pa se zaradi stagnacije nekaterih artiklov na domačem trgu vse bolj usmerjamo na izvoz in to predvsem na vzhodna tržišča in v države v razvoju. Izvozni posli so do sedaj za letošnje leto zaključeni za okoli 4,000.000 USA \$. Ugodno vpliva plačevanje nekaterih vzhodnih držav v konvertibilnih devizah. Izvoz pospešujemo, da nadomeščamo zmanjšano povpraševanje na domačem trgu in ustvarjamo retencijske devize za odplačevanje naših deviznih ob-

veznosti za uvoženo opremo na komercialne kredite. Nujno je del proizvodnje usmerjati na izvoz, s tem priznavajo našim izdelkom mednarodno kvaliteto. Izvoz povzroča stalen pritisk na tehnično-razvojne službe za nove napore v smeri izpopolnjevanja tehnologije in kvalitete proizvodnje. Na svetovnih tržiščih se srečujemo z najbolj renomiranimi proizvajalci verig in vijakov, ki vlagajo velika kapitalna sredstva v modernizacijo proizvodnje.

4. Boljši poslovni uspeh je dovoljeval prilagajanje osebnih dohodkov drugim delovnim organizacijam naše stroke in Slovenskim železarnam, kar je ugodno vplivalo na zmanjševanje fluktuacije delovne sile. Poprečni izplačani neto OD so znašali po statistični evidenci din 3.412,50 na mesec in so za 37,8 % višji kot v istem razdobju preteklega leta, kar je več kot pa znaša povečanje življenjskih stroškov v tem obdobju (ca. 26 odst.). Nov samoupravni sporazum o višini dovoljenih OD še ni sprejet, zadnji rok je 36. 6. 1975.

Zato je bila izvršena primerjava med:

— vkalkulirani OD, ki znašajo din 15,575.020 in
— dovoljenimi sredstvi za OD po starem sporazumu, brez valorizacije KOD za leto 1975 din 15,097.528;
— prekoračenje 3,26 %.

Prekoračenje nas sili k čimprejšnji sklenitvi novega samoupravnega sporazuma. Primerjava izplačil OD z osnutkom novega sporazuma pa kaže, da se gibljemo v okviru sporazuma, vendar pa smo z izplačili že na zgornji meji. Po finančnem planu pa so OD doseženi le v višini 21 %, ali v tromesečju le 86,52 %, ker zaposluje le 91,5 % od planirane delovne sile.

5. Najbolj kritično je stanje z obratnimi sredstvi, ki je nastalo zaradi naslednjih razlogov:

— manjša povpraševanja po nekaterih izdelkih, zato delna proizvodnja tudi na zalogo;
— visok dvig cen surovin in drugih materialnih stroškov, pa tudi vseh drugih stroškov proizvodnje variabilnega in fiksnega značaja;
— dvig prodajnih cen lastnih gotovih izdelkov in s tem dvig vrednosti zalog in povečanje terjatev do kupcev;
— visoka nelikvidnost celotnega gospodarstva, ki je nastala

lo v glavnem iz gornjih treh razlogov, delno pa zaradi nepokritih prioritarnih investicij, te pa so zopet posledica dviga investicijskih stroškov.

Vse gornje je posledica, da trošimo več nacionalnega dohodka kot pa ga realno ustvarjamo.

Vezava obratnih sredstev v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta:

	Stanje 31. 3. 1975	Stanje 31. 3. 1974	Indeks
— material	21.292.145	21.298.433	100
— nedovršena proizvodnja	6.599.958	9.433.419	143
— polizdelki	8.702.028	6.928.740	80
— gotovi izdelki	27.198.749	31.593.513	116
— skupaj	63.792.880	69.254.105	109
— kupci	50.005.623	73.217.236	146
	133.789.503	142.471.341	125
— razlika do ocenitve zalog po variabilnih stroških	-20.651.818	-30.540.975	148
	93.146.685	111.930.366	120

Vezava se je pričela naglo povečevati v II. polletju lanskega leta in se še nadalje povečuje in to vzporedno z dvigom cen in naraščajočo nelikvidnostjo. Zahtevati od delovne organizacije, da bi tako visoko razvrednotenje poslovnega sklada za obratna sredstva,

Z resolucijo o gospodarskem razvoju za letošnje leto je predvideno prvenstveno finansiranje izvoza, vendar nismo uspeli realizirati kredita za zaloge za izvoz v višini 1 milijarde Sdin, ker banka nima denarja. Banka ne kreditira izplačila OD in to kljub temu, da imamo pri njej okrog 700 milijonov Sdin hranilnih vlog.

Za kreditiranje občasnih in sezonskih zalog pa banke nimajo nobenih kreditnih sredstev. Edini vir, ki se ga poslužujemo za premostitev težav, je Interna banka slovenskih železarn, od katere smo doslej uspevali najemati kratkoročne kredite v višini ca. 8,000.000,— mesečno, od tega do 2,500.000 din za dvig OD.

Obratna sredstva uporabljamo strogo namensko in niso porabljena za finansiranje investicij. Po stanju 30. 4. 1975 še nismo skupaj s še neplačanimi investicijskimi računi, ki so bili na dan 17. 5. 1975 v računovodstvu, povsem porabili amortizacije, formirane za opremo po stopnji 25 %. Predpostavljamo, da smo se dogovorili za zvišanje amortizacije za opremo na 33 %, potem uporabljamo konec aprila din 2,398.550,— amortizacije za obratna sredstva, ker ni bila porabljena.

Izvajanje investicijskega plana verjetno nekoliko časovno zaostaja, kar ima lahko za posledico zamudo pri stavljanju že dobavljene strojne opreme v pogon, amortizacijskih sredstev namenjenih za finansiranje investicij pa v celoti ne bomo uspeli do konca leta porabiti. Gospodarno bi bilo, da izvajamo investicijska dela po predvidenem planu, s tem bi omogočili čimprejšnje stavljanje opreme v poizkusno proizvodnjo.

6. Družbeni standard
a) Kuhinja toplega obroka: Povečanje LC toplega obroka gre na račun zvišanja cen

	I-III/75 2	I-III/74 1	IX-XII/74 3	Indeks 1:2	Indeks 1:3
— cena toplega obroka	9,32	7,33	8,58	127	108,6
— cena toplega obroka po odbitku zasluzka bifeja	9,26	7,13	8,69	129	106,6
— cena toplega obroka — po zmanjšanju 10 % OD za kosila	8,93	5,95	8,40	150	106,3
— realizacija za 1 obrok	2,99	2,08	2,57	144	116,3
— negativna razlika za 1 obrok Cena kosila + 10 % OD	5,94	4,32	5,83	138	101,9
— stroški + 10 % prenos iz toplega obroka	16,73	15,40	14,48	108	115,5
— negativna razlika za kosilo	2,93	2,05	0,62	143	472,6
— realizacija za kosilo	13,80	13,35	13,86	103	99,6

Nadaljevanje na strani 3

Sindikat ob 40-letnici zmage

Franc Vovk

Poleg 25-letnice samoupravljanja in 30-letnice zmage nad fašizmom praznujemo letos v Verigi tudi 40-letnico prve organizirane splošne stavke v Tovarni verig. Da dogodek, ki je pred 40 leti tako razburil javnost, ne bi utonil v pozabo, je Konferenca OOS razpisala natečaj za najboljše literarne prispevke z naslednjima temama:

— Govoril sem z udeležencem stavke v Verigi.

— Prispevek delavcev Verige k NOB in graditvi samoupravljanja.

Na natečaju so sodelovali učenci osnovnih šol iz Lesca, Radovljice in Bleda. Z namenom, da bi učenci dobili nekaj informacij s področja, ki ga zajemajo razpisane teme, smo povabili nekaj borcev in še živih udeležencev stavke ter po 15 učencev 7. in 8. razreda

iz vsake šole na razgovor.

Na tem srečanju, ki je trajalo približno dve uri, so udeleženci stavke zavzeto pripovedovali o razmerah in vzrokih, ki so privedli delavce do stavke, o poteku stavke in o kulturnem utripu v Lescah pred vojno. Seveda pa smo učence seznanili tudi s prispevkom naših delavcev v revoluciji, o izgradnji v povojnem obdobju in o delavskem samoupravljanju. Po razgovoru pa so si učenci ogledali tudi podjetje. Kako so doživeli in sprejeli ta razgovor, pa delno lahko presodite sami, saj najboljše spise danes objavljamo.

Iz vsake šole smo prejeli po šest najboljših spisov. Vse te prispevke je 20. maja 1975 posebna komisija pregledala, ocenila in podelila nagrade. V komisiji so bili profesorji slo-

Zborovanje ob 30-letnici zmage

venščine vseh treh sodelujočih šol in predstavniki našega podjetja. Komisija je odločila, da podeli zaradi precejšnje izenačenosti prejetih prispev-

kov več nagrad, in sicer eno prvo, dve drugi, dve tretji in štiri knjižne nagrade.

Nagrade smo vsem učencem razdelili 24. maja 1975 na pro-

slavi v počastitev 30-letnice svobode v avli Osnovne šole Lesce. Prejeli pa so jih:

1. nagrado 500,— din Konda Matjaž, 7. a razred OŠ Lesce;

2. nagrado 300,— din Čop Zlata, 7. b razred OŠ Lesce; 300,— din Kozelj Nataša, 7. c razred OŠ Bled;

3. nagrado 200,— din Hrovat Tone, 8. c razred OŠ Radovljica; 200,— din Žvan Matevž, 7. a razred OŠ Bled.

Knjižne nagrade pa so prejeli:

Ceferin Majda, 8. a razred OŠ Radovljica;

Vrhunc Darinka, 7. a razred OŠ Lesce;

Zakovšek Cvetka, 8. razred OŠ Lesce;

Rimahazi Mirko, 8. a razred OŠ Bled.

Vsem sodelujočim učencem, profesorjem, borcem, udeležencem stavke in predstavnikom tovarne, ki so se udeležili razgovora z učenci, se za sodelovanje najlepše zahvaljujemo, nagrajenim pa čestitamo.

Nadaljevanje s strani 2

živlom tekem leta, kakor tudi zaradi zvišanja OD delavcem kuhinje.

Negativna razlika pri toplem obroku —311.910,70 din
Negativna razlika pri kosilih — 7.849,50 din

Pokrito iz dohodka delovne organizacije —319.760,20 din
b) Počitniški dom:

Negativna razlika za pokrivanje 23.821,00 din izhaja zaradi obračuna amortizacije, zavarovanja in drugih stroškov, ki nastajajo izven časa obratovanja. Negativno razliko pokrivamo iz dohodka delovne organizacije.

Kapacitete počitniškega doma so izkoriščene praktično le 3 mesece na leto (od 15. 6. do 15. 9.), kar ni racionalno, ker so verjetno potrebe in želje kolektiva preživeti svoj dopust na morju večje. Mnogim članom kolektiva ni poznano, da je dopust v Crikvenici v mesecu maju, juniju, septembru in oktobru manj hrupen ter bolj prijeten kot pa v glavni sezoni. Nekateri hoteli v Crikvenici imajo namreč kopalne bazene z morskovo vodo, segrevano od 28—30° C. Za sodelavce, posebno one, ki bolehalo za revmatičnimi obolenji, pa tudi za žene, je kopanje v ogrevani morski vodi znatno bolj priporočljivo kot pa kopanje v morju, ki ima povprečno temperaturo le 18 do 22° C. Cena pensiona v predsezoni je za 20% nižja in zelo ugodna in znaša v novem delu le 57,60 din, kar je le 33% normalne cene pensiona v hotelu »C« kategorije v mesecu juniju, ali 40% v mesecu maju. Družbeno politične organizacije naj napravijo med kolektivom primerno akcijo pojasnjevanja in obveščanja, da bi več sodelavcev preživelo svoj dopust v našem počitniškem domu, posebno sedaj, ko bo novi del sodobno urejen in primeren za dopust tudi v navedenih mesecih pred in po sezoni.

Gibanje osebnih dohodkov

Jure Pejić, dipl. oec

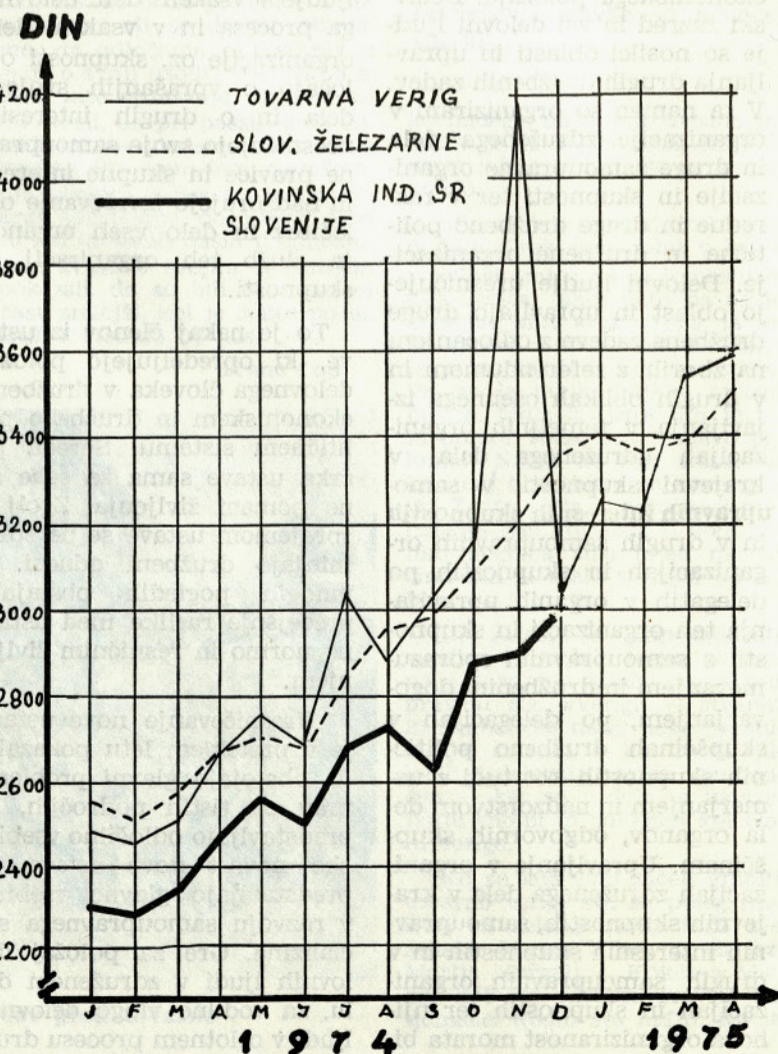
V obdobju januar — april 1975 je bil povprečno izplačani mesečni neto osebni dohodek 3.454,33 din na zaposlenega. To je 37,25% več kot v istem obdobju leta 1974, ko so ti dohodki znašali 2.516,81 din. Povprečje osebnih dohodkov vseh delovnih organizacij združenih v Slovenskih železarnah je znašal za to obdobje 3.420,12 din na zaposlenega, kar pomeni 1% pod našim povprečjem. V letu 1974 so bili naši

osebni dohodki nad povprečjem v Slovenskih železarnah. Kakšno je bilo mesečno gibanje teh dohodkov, se najbolje vidi iz grafičnega prikaza. Že ob prvem pogledu na ta grafikon vzbudi našo pozornost november 1974. leta, ko so bili OD Tovarne verig nenavadno visoki. To je bilo zaradi tega, ker sta bila v tem mesecu izplačana dobiček in dodatek za delo ob stabilizacijskih sobotah tega leta. Ta dva dodatna

izplačila sta pripomogla, da smo bili v novembru za 2,97 odst. nad povprečjem OD Slovenskih železarn. Brez tega bi ostali na isti ravni. V grafiko-

OD za 3% in s tem so se pokazale kot opravičene, gledano s stališča individualne koristi. To naj potrdi naslednja primerjava indeksov izplačanih

GIBANJE OSEBNIH DOHODKOV /JANUAR 1974 - APRIL 1975/

nu so še vrisani povprečni OD v kovinski industriji SR Slovenije za leto 1974. Razvidno je, da se nahajamo nad povprečjem in sicer za 11,5%.

Če obrnemo pozornost na tisti del grafičnega prikaza, ki se nanaša na tekoče leto, bomo videli, da se krivulja, ki predstavlja OD Tovarne verig, preseka s krivuljo povprečnih OD Slovenskih železarn. Prva dva meseca smo bili namreč pod povprečjem, v marcu in aprilu pa se je položaj poslabšal. V marcu in aprilu smo namreč imeli po eno stabilizacijsko soboto, za katero je bilo izplačano 197,88 din v marcu in 204,84 din povprečno na zaposlenega v aprilu. Ti dve soboti sta povečali povprečni

osebni dohodkov in službeno objavljenih indeksov življenjskih stroškov.

	OD Tov. verig O 1974 = 100	Življ. stroški O 1974 = 100
januar	115,32	114
februar	114,83	117
marec	123,00	118
april	123,49	120

Vidi se, da sta bila v zadnjih dveh mesecih indeksa naših osebnih dohodkov nad indeksoma življenjskih stroškov.

Povečanje ekstenzitetate dela je eden načinov, s pomočjo katerega je mogoče povečati OD. Drugi način bi bil povečanje produktivnosti in uspešnejša izvršitev planskih nalog. Zaradi tega je treba posvetiti izvršitvi plana posebno pozornost, ker si želimo, da bi se življenjski standard dvigal. To omenjam zato, ker bi bili doseženi OD brez stabilizacijskih sobot manjši za 5,93%.

ZAHVALA

Ob prerani smrti dragega očeta Grilc Jožeta se sodelavcem iz vijakarne zahvaljujem za podarjeni venec, izraze sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Sin Jože z družino

Teden komunista

Matko Pogačnik

V letu 1925 je tov. Moša Pijade ilegalno izdal prvo številko glasila jugoslovanskih komunistov pod naslovom »KOMUNIST«.

Vseh 50 let je Komunist redno izhajal, bil je pomemben pripomoček pri marksistično revolucionarnem usposabljanju članov KPJ in ZKJ. Komunist izhaja v vseh jezikih jugoslovanskih narodov in v jeziku albanske in madžarske narodnosti.

V počastitev prve izdaje Komunističnega tiska pred 50 leti je letošnje leto, leto komunista. Proslave ob priliki te obletnice so v zveznem, republiškem in občinskem merilu. Komite občinske konference ZK Radovljica organizira teden komunista od 16. do 21. junija 1975. V tem času bo aktivnost zelo razgibana.

Osnovna organizacija ZK mora imeti delovni sestanek že do 15. junija 1975. Na njem bo na kratko podan pregled revolucionarnega tiska v 50 le-

tih in ocena dela osnovne organizacije.

V ponedeljek, dne 16. junija 1975 ob 16. uri bo otvoritev stalnega oddelka družboslovne-marksistične literature v prostorih knjižnice v Radovljici.

Ob 17. uri bo aktiv komunistov — delavcev, na katerem bo obravnaval problematiko samoupravnega delavskega nadzora.

V torek, dne 17. junija 1975 ob 16. uri, bo sprejem novih članov v organizacijo ZK v eni izmed osnovnih šol.

16. in 17. junija 1975 bo uvodni seminar za novosprejele člane ZK.

V sredo, dne 18. junija 1975 ob 16. uri bo v šolskem centru v Radovljici srečanje marksističnega krožka in predavanje pod naslovom Marksizem in sedanji čas.

Ob 17. uri bo v prostorih Vezenine Bled odprta razstava slikarskih del na temo Revolucija in delo. V tem dnevu

bo tudi seja komiteja občinske konference ZK Radovljica. Na sporedu bo problematika celodnevne šole v občini Radovljica.

V četrtek, dne 19. junija 1975, ob 17. uri, bo aktiv komunistov občine Radovljica v Festivalni dvorani na Bledu. Aktiv bo v obliki javne tribune, na katerem bodo govorili o odnosu med ZKJ do italijanske in avstrijske komunistične partije.

V petek, dne 20. junija 1975, bo v osnovni šoli Bohinjska Bistrica posvetovanje s starši in političnim aktivom občine o celodnevni šoli. Predvideva se, da bo z novim šolskim letom na tej šoli uvedena celodnevna šola.

V soboto, dne 21. junija 1975, bo na sporedu Svetinova Ukana. Da bo praznovanje tedna komunista v občini Radovljica potekalo v čim bolj slavnostnem vzdušju, je zaželeno, da se prireditve udeležijo vsi komunisti in čimveč ostalih občanov.

Novi samoupravni organi v TOZD

Volitve samoupravnih organov v vseh šestih TOZD so bile 10. aprila 1975. Po volitvah so bili vsi organi tudi konstituirani, oziroma izvoljeni so bili njihovi predsedniki in namestniki posameznih organov.

Objavljamo sestav novih samoupravnih organov TOZD

TOZD KOVAČNICA

Delavski svet (11 članov)

Horvat Martin — predsednik
Pavlin Jože — namestnik
Beguš Franc
Habijanič Nežka
Košir Rudi
Kržišnik Ivan
Lilek Franc
Andrejčič Zvone
Muhovec Vinko
Derling Janez
Halačević Ekrem

Komisija za ugotov. kršitev obveznosti v združenem delu

Zupan Janez — predsednik
Benedičič Žane — namestnik
Vodišek Silvo

Odbor delavske kontrole

Kovačević Ivan — predsednik
Vidic Slavko — namestnik
Belak Anton
Tomažič Marjan
Košir Franc

Komisija za uresničevanje pravic in obveznosti iz delovnega razmerja

Pogorevc Hubert — predsednik
Urh Franc — namestnik
Tonejc Peter
Vuković Milorad
Vavpotič Viktor
Avsenik Alojz
Piškur Peter

TOZD VIJAKARNA

Delavski svet (15 članov)

Ušaj Franc — predsednik
Kociper Štefan — namestnik
Muhovec Zdravko
Lindič Alojz
Ovsenik Štefka
Fajfar Ivan
Grum Tončka
Habjan Janez
Teskač Marjana
Resman Jože I.
Puhar Francka
Kragič Stevo
Kovačević Mile
Onič Rozka
Verovšek Branko

Odbor delavske kontrole

Avsenik Jože — predsednik
Arih Janko — namestnik
Stiperski Štefan
Rozmarič Francka
Crnkovič Angela

Komisija za uresničevanje pravic in obveznosti iz delovnih razmerij

Krničar Marjan — predsednik
Dežman Franc — namestnik
Hrast Albin
Kos Zdravko
Pazler Ana

Komisija za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti

Zupan Ivo — predsednik
Žižek Zvonka — namestnik
Mihailovič Nenad

TOZD VERIGARNA

Delavski svet (15 članov)

Pfajfar Jože — predsednik
Heberle Rudi — namestnik
Savič Dušan

Nadaljevanje na 5. strani

Obletnica ustave

Jože Ješe

Letos 21. februarja je poteklo leto dni, odkar je Zbor narodov Zvezne skupščine razglasil ustavo Socialistične federativne republike Jugoslavije. Teden dni pozneje, to je 28. februarja 1974, pa je bila sprejeta tudi nova ustava Socialistične republike Slovenije.

Seveda v tem kratkem času ni mogoče računati, da bi že v celoti uresničili črko in duh ustave, niti ni moč računati, da bi v tem času že imeli na razpolago temeljitejša analiza o tem, koliko smo novo ustavo že uresničili in koliko je nismo.

Prva obletnica sprejema nove ustave nam lahko služi bolj za to, da na eni strani jasneje vidimo njeno mesto v časovnem zaporedju ustavnih dokumentov nove Jugoslavije, na drugi strani pa se po letu dni že jasneje kažejo težišča problemov in družbenih dogajanj pri uresničevanju nove ustave, kot pa jih je bilo mogoče predvideti pred sprejemom nove ustave.

Po vsebini je bil prvi ustavni dokument nove Jugoslavije deklaracija drugega zasedanja AVNOJ, sprejeta v Jajcu 29. novembra 1943. Tudi nova ustava črpa svojo moč v avnojskih načelih. V njih imata svoj temelj predvsem dve sestavini naše povojne družbene ureditve, to je ljudska demokracija in federativna ureditev nove Jugoslavije.

Ljudska demokracija je bila kot ena temeljnih pridobitev revolucije uzakonjena z našo prvo ustavo iz leta 1946. Njeno materialno vsebino je predstavljala državna lastnina proizvodnih sredstev, ki je bila vzpostavljena z ukrepi ekonomske revolucije, predvsem z agrarno reformo in z nacionalizacijo.

Naslednji korak v razvoju ljudske demokracije je bila uvedba delavskega samoupravljanja leta 1950 oz. sprememba ustave z ustavnim zakonom iz leta 1953. Državna lastnina se umakne družbeni lastnini. S tem so vzpostavljeni pogoji za ukinjanje mezdnih proizvodnih odnosov in za začetek procesa osvobajanja dela. Z uvedbo delavskega samoupravljanja se prične proces preraščanja ljudske demokracije v socialistično demokracijo, ki pa hkrati pomeni začetek zgodovinskega procesa odmiranja države.

Nadaljnji razvoj socialistične demokracije je beležen z več pomembnimi dogodki. Med njimi je nedvomno ustava iz leta 1963 pomembna faza, saj je s tem, ko je določila nove temelje družbeno ekonomske ureditve Jugoslavije, postavila družbeno samoupravljanje za temeljni družbenoekonomski odnos, ki mora postati podlaga za celotno zgradbo političnega sistema. Ta razvoj se nadaljuje z gospodarsko in družbeno reformo leta 1965, potem pa z ustavnimi spremembami v letih 1967, 1969 in 1971, ki določijo svojo zaokroženo podobo v novi ustavi iz leta 1974.

Samoupravljanje postane celovito družbeno načelo. Je podlaga za urejanje odnosov v vseh sferah družbenega življenja. Temelj družbeno ekonomske ureditve Jugoslavije sta svobodno delo z družbenimi produktivnimi sredstvi in samoupravljanje delavcev v proizvodnji in delitvi družbenega proizvoda in to ne samo v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, ampak v družbeni reprodukciji v celoti. Delavec v združenem delu ima pravico dela z družbeni-

mi sredstvi kot neodtujljivo pravico, da dela s temi sredstvi, da bi zadovoljeval svoje osebne in družbene potrebe in da svobodno in enakopravno z drugimi delavci v združenem delu odloča o svojem delu in pogojih ter rezultatih svojega dela. Temeljna organizacija združenega dela je osnovna oblika združenega dela, v kateri delavci neposredno in enakopravno uresničujejo svoje družbeno ekonomske in druge samoupravne pravice in odločajo o drugih vprašanih svojega družbeno ekonomskega položaja. Delavski razred in vsi delovni ljudje so nosilci oblasti in upravljanja drugih družbenih zadev. V ta namen so organizirani v organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti ter v razredne in druge družbeno politične in družbene organizacije. Delovni ljudje uresničujejo oblast in upravljaajo druge družbene zadeve z odločanjem na zborih, z referendumom in v drugih oblikah osebnega izjavljanja v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevni skupnosti, v samoupravnih interesnih skupnostih in v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih po delegatih v organih upravljanja teh organizacij in skupnosti, s samoupravnim sporazumevanjem in družbenim dogovarjanjem, po delegacijah v skupščinah družbeno političnih skupnostih kot tudi z usmerjanjem in nadzorstvom dela organov, odgovornih skupščinam. Upravljanje v organizacijah združenega dela v krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih in v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter njihova organiziranost morata bi-

ti urejena tako, da delovni ljudje v vsakem delu delovnega procesa in v vsakem delu organizacije oz. skupnosti odločajo o vprašanih svojega dela in o drugih interesih, uresničujejo svoje samoupravne pravice in skupne interese in nadzorujejo izvrševanje odločitev in delo vseh organov in služb teh organizacij in skupnosti.

To je nekaj členov iz ustave, ki opredeljujejo položaj delovnega človeka v družbeno ekonomskem in družbeno političnem sistemu. Seveda pa črka ustave sama za sebe še ne pomeni življenja. Zgolj s sprejemom ustave se ne spreminjajo družbeni odnosi. V mnogih pogledih obstajajo precejšnje razlike med ustavno normo in resničnim življenjem.

Uresničevanje nove ustave je v preteklem letu pokazalo, da obstajajo glavni problemi prav na tistih področjih, ki predstavljajo odločilno vsebinsko novost nove ustave, ki predstavljajo glavno vsebino v razvoju samoupravnega socializma. Gre za položaj delovnih ljudi v združenem delu, za vodilno vlogo delovnih ljudi v celotnem procesu druž-

bene reprodukcije, za organiziranje temeljnih organizacij združenega dela in položaj delovnih ljudi v njej, za razvijanje delegatskih odnosov, tako v skupščinskem sistemu, kot v vseh drugih oblikah izvrševanja oblasti in upravljanja drugih družbenih zadev idr. Od samoupravnega organiziranja temeljnih organizacij združenega dela in njihovega povezovanja in od tega, kako se bo nadalje razvijal delegatski sistem, je odvisno, v kakšni meri se bo uresničilo osnovno načelo nove ustave, to je zagotovitev vodilne vloge delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Dosedanje težave pri vzpostavljanju novih odnosov v okviru temeljnih organizacij združenega dela, problemi pri premagovanju tehnokratskih in birokratskih odporov, pojavi, da starim oblikam in starim odnosom ponekod dajejo samo nova imena, kažejo, da uresničevanje duha nove ustave nikakor ni enostavno in da je od tega, kako bomo pri njenem uresničevanju uporni in kakšna bo aktivnost družbeno političnih organizacij v tem procesu, odvisno, do kakšne stopnje bomo lahko premagali razkorak med normo in prakso.

Ob štiridesetletnici stavke

Pred štiridesetimi leti je bila v Tovarni verig organizirana in uspešno izvedena splošna stavka. Ob tej priložnosti je prav, da obudimo spomin na ta dogodke.

V času gospodarske krize v letih 1933, 1934 in v začetku 1935 je takratno vodstvo tovarne na čelu z ravnateljem Hiegom skušalo na razne načine prikrajševati delavce za zakonito priznane pravice. S tem se je razredna borba v obliki mezdskih gibanj vse bolj zaostrovala.

Delavci so preko svoje strokovne organizacije zahtevali dosledno izvajanje njihovih pravic, ki so jim po takratnem obrtnem zakonu in kolektivni pogodbi pripadale. V glavnem je bilo to zvišanje plač, plačan letni dopust, priznanje plačila 6-dnevnega bolniškega staža ter razne izboljšave delovnih razmer.

Ker vodstvo podjetja ni hotelo ugoditi zahtevam delavcev, so se le-ti odločili za oster nastop. Vodstvo tovarne je začelo preganjati funkcionarje strokovne organizacije in jih premeščati na manj plačana delovna mesta. Strokovna sindikalna organizacija je skušala s pomočjo zastopnikov glavnega odbora strokovnega sindikata iz Ljubljane vplivati na upravo podjetja, da preneha s takimi ukrepi. Ker to ni zaleglo, so se delavci dveh izmen zbrali na dvorišču pred pisarno in demonstrativno zahtevali svoje pravice. Predsednik strokovne sindikalne organizacije je bil takrat Janez Justin. Ravnatelj Hieng je spoznal, da je zadeva resna in je poklical orožnike, da delavce odstranijo z dvorišča. Ko so orožniki prišli in se informirali o vzrokih demonstracije, so privolili na intervencijo s pogojem, da vodstvo tovarne pristane na zahtevana pogajanja. Vodstvu tovarne ni ostalo drugega, kot da na to pristane in tako so se pogajanja tudi začela. Na teh pogajanjih so delavce zastopali: Alojz Stojan, Jože Tonejc, Metod Zrnc, Janez Frelih in Janez Justin.

V začetku leta 1935 se je situacija na trgu izboljšala in treba je bilo izdelati vedno več izdelkov. Cene so rasle, plače pa ostale na isti ravni kot prej v času krize. Delavstvo je zahtevalo revizijo kolektivne pogodbe in povišanje plač. To se je nadaljevalo vse do pomladi 1935. Nadaljevanje takega stanja je postalo nevzdržno, kar je bil povod, da so se delavci povezali z glavnim odborom strokovne zveze v Ljubljani in podružnico Železarnice na Jesenicah (takrat Kranjska industrijska družba), da organizirajo splošno stavko.

Vsestransko so se začeli pripravljati na njo in v največji tajnosti osnovali stavkovni odbor, ki ga je vodil Lenard Petrač. V nedeljo, 14. maja 1935, je bil sestanek vsega delavstva, kar je bila obenem priprava na širšo akcijo. Isti večer so bile določene konkretne naloge posameznih skupin. Tako se je 15. maja 1935 ob 6. uri zjutraj začela stavka, ki je trajala polne tri tedne, to je do 5. junija 1935.

Zaradi dolgotrajne stavke se je materialni položaj delavcev izredno poslabšal. Zato so stopili v stik z delavskim konzumnim društvom na Jesenicah, ki jim je pomagalo s kreditiranjem živila v času stavke. Dobili so tudi denarno pomoč od glavnega odbora iz Ljubljane in si tako delno ublažili gmotni položaj. Naročila za izdelke v tovarni so prav takrat iz dneva v dan naraščala in uprava podjetja je morala pristati na pogajanja. Po 16 dneh stavke se je vodstvo tovarne na pritisk upravnega odbora delniške družbe iz Ljubljane odločilo za pogajanja, ki so se za delavce uspešno končala, in sicer: povišale so se plače v najbolj kritičnih obratih, priznan je bil 7-dnevni plačan bolniški dopust, priznan je bil plačan letni dopust, naredili so garažo za kolesa, uredili umivalnice in kopalnice s prho, ki jih prej ni bilo.

Po končani stavki je vodstvo podjetja izvajalo sankcije proti

vidnejšim funkcionarjem. Tako je bila Kati Triplat odpuščena za eno leto, Janez Justin je bil premeščen na drugo delovno mesto z nižjo plačo itd. Po stavki je vodstvo podjetja temeljito spremenilo svoj odnos do delavcev in postalo dostopnejše za razna pogajanja in razgovore.

Tako se je uspešno končala stavka delavcev v Tovarni verig pred štiridesetimi leti. O stavki in revolucionarnem delavskem gibanju v TVL bi lahko pisali še in še. Tokrat naj zadostuje ta kratek prispevek, v katerem so opisani le najbolj značilni dogodki.

N. Balut

Zborovanje v tovarni ob proslavi štiridesetletnice stavke

Naši vzorniki

Pogovarjal sem se z udeležencem stavke v Verigi.

V šoli sem dobil nezadostno. Kako naj to povem staršem? Čisto sem obupan, le kaj naj storim? Tak poraz! Skoraj ne upam domov! Mar vsakega tako prizadene poraz?

»Zakaj jokaš, pobič?« me je iz premišljevanja predrnil tih glas. Hitro sem si obrisal solze, saj sem se šele tedaj zavedel, da mi drsijo po licih.

»Gotovo se ni zgodilo nič ta-

bila stavba narejena, so se moški zaposlili kot strojni ali ročni varilci. Iz Bele Peči pa je prišel direktor Haberl. V decembru leta 1922 se je osnovala organizacija, ki se je imenovala Osrednje društvo kovinarjev in sorodnih strok. Predsednik je bil Andrej Šoberl, tajnik Franc Plešnar in blagajnik Alojz Triplat.

V letu 1923 je bila že prva stavka strojnih in ročnih varilcev, ki je trajala le nekaj ur. Do-

pričati in da jih bomo pustile v tovarno; vendar so se krepko zmotili. Vedno smo bile pripravljene na boj. Veš, toliko odločnosti in borbenosti je bilo v naših srcih pa tudi v naših pesteh, da smo jih nekaj, ki so hoteli prekrizati naše načrte, celo preteple.

Stavka je trajala 21 dni. Delavci so dosegli vsaj delen uspeh. Dosegli so, da se je 219. člen zakona začel izvajati takoj po stavki, nekaterim so zvišali plače, priznan je bil 7-dnevni plačan bolniški dopust in za vsakih 10 let službe je delavec imel pravico do 3 dni plačanega letnega dopusta. Uredili so garaže za kolesa, umivalnice in kopalnice s prho, ki jih prej sploh ni bilo. Vse to smo dosegli z vztrajnostjo in odločnostjo, čeprav je bilo v tistih časih prav gotovo bolj tvegano biti pogumen, kot je to danes. No, pobič, ločiti se morava, doma me čaka polno dela. Pa še to, preden greva vsak svojo pot: le vztrajnost in trdna volja vodita k napredku! Tudi mladi ne pozabljajte tega! Vam se res ni treba boriti za košček kruha, kot smo se borili mi. Živite v lepših časih. Vaše delo je — osvojiti čim več znanja. Zato pa pri svojem delu ne smete biti malodušni in ne smete obupovati že pri najmanjšem neuspehu. Ob tistem tvojem cveku pa bo v redovalnici mimogrede tudi boljša ocena, kajne? Tako je Marija Murgelj zaključila najin pogovor in se mi vzpodbužno nasmehnila.

Pogovor je bil končan, jaz pa sem šele tedaj začel prav razmišljati. Stavkarji, partizani, vsi tisti, ki so se borili za svoje pravice, ali so bili tudi oni tako prizadeti ob majhnem porazu? Ne, bili so polni moči in odločnosti, njim je bil vsak poraz le vzpodbuda za nova dejanja. Da, veliko poguma je bilo v teh ljudeh. Niso se hoteli vdati usodi. Vedeli so, da je od njih odvisno, kako bodo živeli oni sami, pa tudi mlajši rodovi.

Pa moja nezadostna! Tudi jaz se bom boril in popravil jo bom, vztrajal bom pri knjigah in se učil. Tako bom lahko dosegel, da bom s svojim znanjem iz redovalnice pregnal tisto neljubo enko.

Pa še nad temle sem bil prijetno presenečen: nikoli si ne bi mislil, da je bil človek, danes tako sključen in neogljen, nekoč močan in pogumen, da je bil nekoč ta tihi glas glasen in odločen, da je bilo to srce — mehko in nežno — nekoč borbena, neomajno v boju za pravico. In da lahko prav ta človek z nekaj besedami razjasni moje, še malo prej tako mračno lice!

Matjaž Konda,
7. a razred
osnovne šole Lesce

Udeleženci stavke so učencem osnovnih šol pripovedovali o stavki

ko hudega, da bi bilo vredno jokati!« je še dejala žena, sključena in izžeta, opiraje se na leseno palico.

»Pa se je,« sem odvrnil in še dodal: »Cvek sem dobil v šoli!«
»Cvek, joj, joj,« se je nasmehnila ženica, takoj nato pa se je zresnila. »En cvek te pa ja ne bo spravil v obup! Veš, življenje je polno takih težkih trenutkov. Pa ne le takih, hujših, mnogo hujših. Moje življenje jih je bilo polno! Toda, pobič, glavo pokonci! Nikoli ne toči solza, nikoli naj ti prehitro ne klone glava! Trdna volja in odločnost premagata vse! Povedala ti bom, koliko poguma smo imeli mi, ki smo bili le malo starejši od tebe.«

In začela je pripovedovati zgodbo, ki je bila tesno povezana s tovarno, mimo katere sva pravkar šla: »Veriga — stvaren in simboličen naziv neke organizacije; stvaren — ker so se odločili izdelovati verige, simboličen — ker so v delu in ustvarjanju enotni in povezani kot člani verige.«

Ko so leta 1920 začeli graditi tovarno verig, sva se poleg moških za delo prijavi tudi dve ženski: Marija Mikec in pa jaz, Marija Murgelj — Kokčeva Miska, kot mi vaščani pravijo po domače. Nosili sva nafto. Ko je

Sadovi stavke

Te dni mineva 40 let od velike stavke leških kovinarjev, naših sodelavcev, ki so se morali poslužiti tega skrajnega sredstva, da so uveljavili svoje pravice, običajne človeške pravice, ki se nam danes zdijo same po sebi umevne. Danes se lahko zamislimo nad tveganjem in žrtvami takratnih revolucionarjev, ki se niso bali posledic svojih dejanj. Zamislimo se lahko tudi ob tem, ali danes dovolj odgovorno odločamo o vprašanjih, o katerih so takratni revolucionarji komaj kdaj upali, da bodo v pristojnosti delavcev. Ali ni naše odločanje vse prevečkrat površno in

neodgovorno? Ali kdaj pomislimo, kakšne bodo posledice naših odločitev, ali se dovolj zavedamo, da odločamo pravzaprav o sebi, o svoji usodi? Postavimo si vsak zase vprašanje, ali smo toliko zreli, da pri posameznih odločitvah ne gledamo na osebne koristi! Pri vsem tem »spraševanju samega sebe« pa se vsakokrat spomnimo dogodkov pred 40 leti in tistih naših predhodnikov, ki so s svojim ravnanjem pokazali, da so bili že v tistem času zrelejši, kot je danes po 40. letih marsikdo od nas.

Franc Čop

Žene in otroci stavkajočih delavcev pred tovarno

TRIDESET LET SVOBODE

Prispevek delavcev Verige za svobodo

Pred kratkim sem bila z nekaterimi učenci naše šole na obisku v Tovarni verig v Lescah. Prijazno so nas sprejeli. Veliko so nam povedali o zgodovini Verige in o veliki stavki pred 40 leti. Zvedeli pa smo tudi o prispevku delavcev te tovarne pri osvoboditvi.

Veriga je bil pred drugo svetovno vojno majhna tovarna, toda imela je dosti naprednih delavcev. Ti so se že od vsega začetka borili za delavske pravice. Organizirani so bili v Zvezi kovinarskih delavcev Jugoslavije. Pomembno nalogo je imelo tudi Kulturno prosvetno društvo.

Zadnja leta pred vojno je bil delavski sindikat tovarne v rokah članov KPJ. Ti so imeli v Verigi velik vpliv. Znano je ime prvega revolucionarja, ki je bil zaposlen v kovačnici Verige. To je bil Florjan Resman. Pozneje so se pojavljala še druga imena: Lenart Petrač, Simon Gros itd. Zadal so si pomembno nalogo, pridobiti čim več članov Društva prijateljev SZ. Člane delovnega kolektiva so seznanjali z dogodki v svetu in o pripravah na svetovni spopad. Takrat so bili delavci tovarne bogati z

tega niso mirno gledali. Že v juniju 1941 so aretirali nekaj delavcev Verige in jih zaprli v Begunjah. Začeli so tudi izseljevati družine naprednih delavcev. Zapornikom v Begunjah niso mogli ničesar dokazati, zato so jih izpustili. Vendar so zavednim Leščanom postala tla prevročna in v juliju 1941 jih je kar 16 odšlo v partizane. Med njimi so bili tudi delavci Verige. Gibanje je bilo nekaj časa prekinjeno. Kljub temu pa so napredni vaščani pomagali partizanom, sodelovali so pri ustanavljanju odborov OF.

Zal pa so se tudi med delavci Verige našli izrodki. To so bili izdajalci — nemčurji. V juniju 1942 so partizani napadli stanovanje nemčurja Mezgola. Vedeli so, da njegova žena sodeluje z nemško policijo, zato so jo likvidirali. Njen mož pa se je pravočasno umaknil. Tudi vratar v Verigi je sodeloval z Nemci, zato je padel kot izdajalec. Po teh dogodkih ni bilo več čutiti dejavnosti in vpliva nemčurjev v Lescah. Nemci so zaradi tega ustrelili v Begunjah pet zapornikov. Sovražstvo do okupatorja se ni zmanjšalo, pač pa dobivalo

Leta 1944 so partizani v Lescah mobilizirali prebivalstvo, zraven pa tudi delavce tovarne. Drugi so odšli prostovoljno. Nemci so zasedli tovarni in vanjo postavili druge stroje, ki so izdelovali predmete za njihovo vojsko. Partizani tega niso mogli mirno gledati. Člani VOS so uničili trafo postajo in nekaj strojev. Med njimi so bili delavci Verige, ki so poznali vsak kotiček tovarne. Tako je delo v tovarni prenehalo in okupator ni dobil zase potrebnih izdelkov. Zavedni Leščani in delavci so vsa leta NOB dokazovali svojo borbenost. Razmeroma majhen kolektiv Verige je dal kar 19 žrtev za našo osvoboditev. Njihova imena so vklesana v ploščo, ki smo jo videli ob vhodu v tovarno.

Mi mladi občudujemo neustrašnost, ki so jo pokazali delavci Verige v času vojne. Ta dan smo se srečali s starimi revolucionarji, ki so vojno preživeli. Danes svoje izkušnje prenašajo na mlade delavce. Uče jih, kako je treba delati na delovnem mestu in kako naj si kot samoupravljalci danes kujejo svojo usodo.

Ta dan smo si ogledali tudi tovarniške obrate. Delavci so pri strojih potni in utrujeni, a vedo, da je njihov trud poplačan. S pridnim delom prispevajo k napredku tovarne. Obenem pa sebi in svojim družinam ustvarjajo lepše življenje. Zelimo jim, da bi lahko delali v miru. Če pa bi spet nastopil čas najhujše preizkušnje, bi člani delovnega kolektiva znali braniti našo svobodo. Svetal zglede so jim žrtve, ki jih je Veriga prispevala med NOB.

»Snežana«
Nataša Kozelj,
7. c OŠ Bled

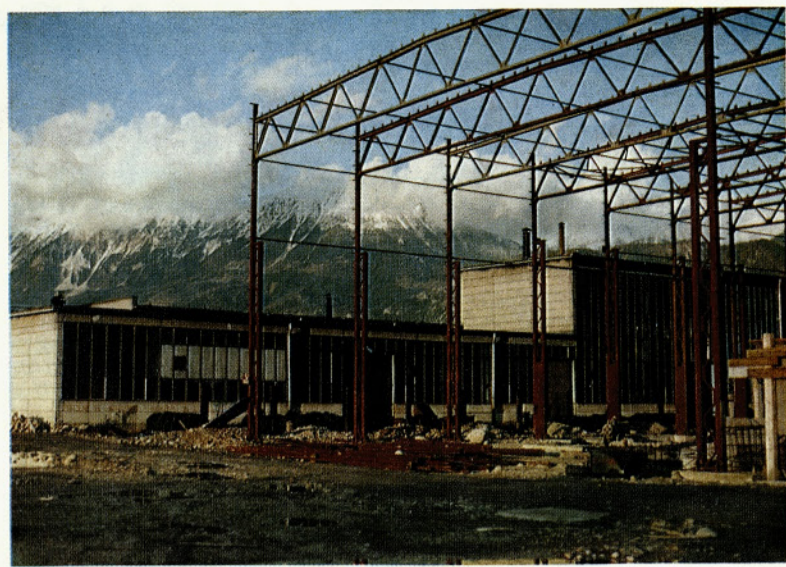
30 let svobode

Milijon sedemsto tisoč žrtev, neprecenljiva materialna škoda, ruševine, grobovi in pomanjkanje na vseh področjih je bila žalostna zapuščina nemškega nacizma in italijanskega fašizma po štirih letih krvave vojne. To je bila opustošena Jugoslavija 9. maja 1945.

Toda imeli smo mlado in v težkih borbah prekaljeno armado, ki je nastala iz ljudstva in se z njim razvijala. Kalila se je v bitkah na Neretvi, Sutjeski, Zelengori, Romaniji, v slovenskih hribih, v Makedoniji, na Jadranu in povsod širom po naši domovini. Imeli smo tudi ljudstvo, ki ni klonilo niti v najtežjih preizkušnjah in najhujšem terorju podivjanih nemških in italijanskih hord. Imeli smo Komunistično partijo pod vodstvom tovariša Tita, ki je znala pravilno usmerjati ljudske množice in jih pripeljati do zmagovitega konca — osvoboditve. Prekaljenost armade in ljudstva ter enotnost naših narodov, skovano v borbi, so bili porok, da bomo tudi po vojni hitro in uspešno obnovili domovino ter utrdili ljudsko oblast.

V tisočletni zgodovini so nas napadali Rimljani, Turki, Francozi, Avari, Huni, Bolgari, Madžari, Italijani, Habsburžani in njihovi nasledniki nemški nacisti, ki so imeli namen zasužnjiti naše narode. Vsi so morali poraženi zapustiti našo zemljo ali pa na njej pustiti svoje kosti. To se bo zgodilo vsakomur, ki bi skušal podjarmiti naše narode.

Leta 1945 je naše ljudstvo začelo obnavljati opustošeno domovino in obenem graditi ter izpopolnjevati ljudsko oblast. Tudi tokrat kot prej v vojni smo se zanašali le na lastne moči in kljub vsem težavam, pomanjkanju in oviram z raznih strani (zunanjih in notranjih) v teh tridesetih letih uspeli temeljito

Gradnja novih objektov se nadaljuje

Privedite pred praznikom dela

Letošnje praznovanje delavskega praznika 1. maja je bilo združeno s praznovanjem 30-letnice osvoboditve in 40. obletnice štrajka v Tovarni verig Lesce.

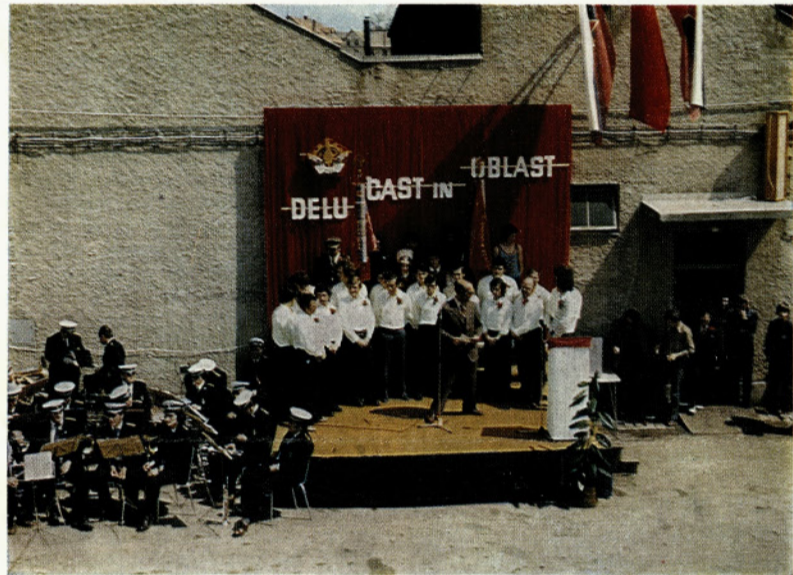
Proslava je bila dne 30. aprila 1975 na prostoru med upravno zgradbo in kovačnico v Tovarni verig. Zelo uspešno in domiselno je bil pripravljen oder z živo sliko, ki je predstavljala dejavnosti, s katerimi se ukvarjajo delavci TVL (delavec, športnik, gasilec, član SLO, folklor). Točno ob predvidenem začetku proslave je napovedovalec tov. Ankerst odprl proslavo ter napovedal program, ki ga je tudi spretno povezoval. Ob zvokih laške godbe na pihala je novo ustanovljeni moški pevski zbor TVL pod vodstvom tov. Humerce zapel Internacionalo. Sledil je pozdravni govor predsednika Konference OOS TVL, ing. Remsa. V njem je na kratko osvežil dogodke izpred štirideset let, prikazal mednarodni pomen in

namen priznavanja 1. maja ter opozoril na aktivnost delavcev TVL pri delavskih gibanjih pred vojno, med NOB in po osvoboditvi. Naš pevski zbor je nato zapel še štiri pesmi, nakar so sledile uspele recitacije učencev Osnovne šole F. S. Finžgar iz Lesce.

V imenu Občinskega sindikalnega sveta Radovljica je tov. Vrabec izročil vabila za svečano podelitev srebrnega znaka sindikata našim najzaslužnejšim in dolgoletnim sindikalnim delavcem tov. Niku Bulutu, Mirku Muleju, Janku Kralju in Konferenci OOS TVL. Srebrni znaki so bili podeljeni prihodnji dan, 1. maja, ob osrednji proslavi pri Šobcu.

Ob spremljavi koračnic, ki so jih izvajali godbeniki iz Lesce, smo zadovoljni zapustili tovarno in po svoje nadaljevali praznovanje.

BM

Prvi javni nastop našega pevskega zbora na proslavi tridesete obletnice zmage nad fašizmom

izkušnjami, ki so si jih pridobili v stankah in dolgi borbi za svoje delavske pravice. Delavska zavest je združila delavce, ko je našo deželo zasedel okupator. V tovarni je delovalo v največji tajnosti sedem trojk. Njihovo delo je našlo svoj odmev tudi na terenu. Že 22. junija 1941 je odšel iz tovarne eden prvih komunistov Franc Dacar. V gozdu pod Dobrčo je zbral skupino pogumnih fantov. Ta skupina je sodelovala pri ustanovitvi Cankarjevega bataljona. Franc Dacar je padel po bitki v Dražgošah.

Seveda nemški fašisti vsega

vedno večji obseg. Zelo delavna je bila tovarniška mladina. Imela je svojo organizacijo z imenom Zveza slovenske mladine. Najbolj borbene mladince so starejši člani KP pripravljali za sprejem v SKOJ. Mladina je sodelovala v odborih OF in pomagala borcem v gozdovih. Zelo so se izkazale ženske-delavke in žene delavcev.

1943. so odšli v partizane vsi delavci, ki so bili Nemcem sumljivi. Veliko je bilo domačinov, nekaj pa je bilo Primorcev, ki so delali v tovarni.

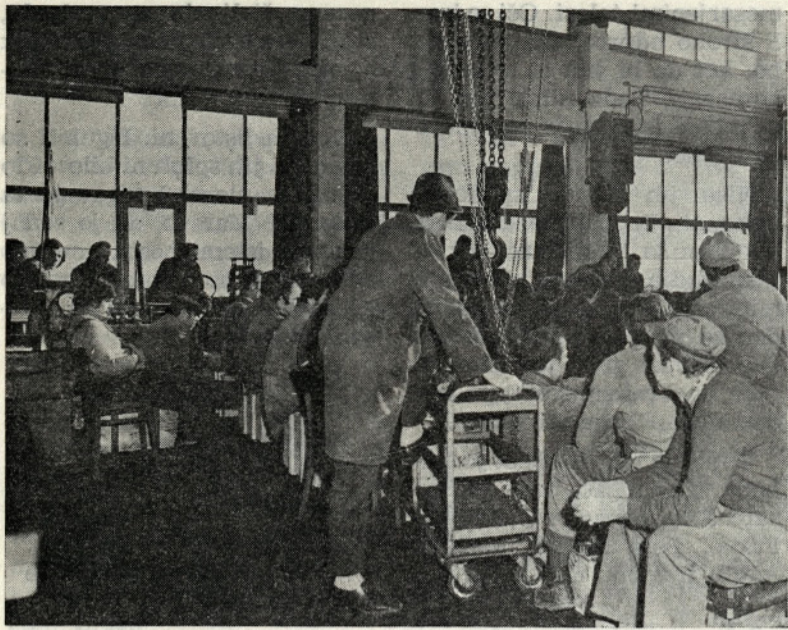

Zrastli so novi tovarniški objekti

Zavarivanje členov težkih sidrnih verig

Nadaljevanje s strani 4

Odbor delavske kontrole
Legat Janez — predsednik
Novak Anton — namestnik
Tomšič Milena
Benedik Ivanka
Vidic Alojz

Komisija za uresničevanje pravic in obveznosti iz delovnih razmerij
Felicijan Vili — predsednik
Jemc Ciril — namestnik
Bele Jože
Jakič Pavla
Legat Franc

Komisija za ugotavljanje kršitev obveznosti v združenem delu
Poličar Franc — predsednik
Špringer Ivan — namestnik
Bizjak Anica

TOZD SIDRNE VERIGE

Delavski svet (11 članov)
Primožič Zdravko — pred.
Lavrič Niko — namestnik
Tutič Nikola
Pungerčar Franc
Arko Leopold
Meglič Albin
Korošec Anton I.
Dvoršak Karel
Koščar Marko
Heberle Miro
Gorenčič Anica

Komisija za ugotavljanje kršitev obveznosti v združenem delu
Resman Stanko — predsednik
Antolin Alojz — namestnik
Bešter Anton

Odbor delavske kontrole
Rogač Anton — predsednik
Bobič Ivan — namestnik
Pernuš Valentin
Solar Janez
Ribič Beno

Komisija za uresničevanje pravic in obveznosti iz delovnih razmerij
Podobnik Niko — predsednik
Avsenik Janez — namestnik
Lunder Franc
Trstenjak Jože
Tavčar Mirko

TOZD ORODJARNA

Delavski svet (9 članov)
Vogelnik Aleš — predsednik
Slakonja Franc — namestnik
Kranjc Franc
Gros Ida
Marolt Vlado
Kavčič Anton
Frelih Stane
Demšar Tomaž
Ličar Vlado

Komisija za ugotavljanje kršitev obveznosti v združenem delu
Lotrič Ivan — predsednik

Habjan Vinko — namestnik
Javorič Karlo

Odbor delavske kontrole
Smole Jože — predsednik
Mulej Franc — namestnik
Jakič Milan
Dežman Janez
Vovk Peter

Komisija za uresničevanje pravic in obveznosti iz delovnih razmerij
Prešeren Franc — predsednik
Vovk Janez — namestnik
Pogačar Brane
Hrast Zore
Bohinc Stane

TOZD VZDRŽEVANJE

Delavski svet (11 članov)
Skumavec Frido — predsednik
Globevnik Janez — namestnik

Pogačnik Franc
Fajfar Jože
Jauševac Marjan
Janša Jože
Ferjan Ivan
Cijan Vladimir
Prezelj Zvone
Veren Bela
Šimnic Ivan

Komisija za ugotavljanje kršitev obveznosti v združenem delu
Klöckel Marjan — predsednik
Zor Anton — namestnik
Zupan Stane
Legat Janez

Odbor delavske kontrole
Lipuš Slavko — predsednik
Robnik Vinko ml. — namest.
Arh Valentin
Palhartinger Boris

Polajner Miha
Komisija za uresničevanje pravic in obveznosti iz delovnih razmerij
Valant Jože — predsednik
Benedičič Stane — namestnik
Resman Ivan
Hrovat Jože
Kunčič Gaber

Vsem članom samoupravnih organov TOZD želimo uspešno delo pri izvrševanju nalog, ki so jim jih poverili delavci s sprejetjem začasnega statutarnega sklepa.

Kadrovske vesti

(april — maj)

NOVOSPREJETI DELAVCI

Orodjarna:
Trobec Jože, Klavara Milan, Stojc Drago

Vzdrževanje:
Beznik Anton, Legat Igor, Kosmač Vincenc, Knavs Vinko, Poklukar Milan

Vijakarna:
Vovk Tatjana, Zorman Anton, Vesel Tomislav

Verigarna:
Hafner Franc

O T V:
Osterc Marjan, Leš Ivan

Kovačnica:
Romih Vojko

ODŠLI
Splošni sektor:
Prpič Tomo

Orodjarna:
Javor Gabrijel

Vzdrževanje:
Bobič Janez, Frčej Silvester, Dolar Ciril

Vijakarna:
Pavec Zdenka, Zorman Anton

Verigarna:
Dervišević Mustafa, Šinkovec Marjan, Rašič Luka

Kovačnica:
Čeh Jožef, Intihar Janez

O T V:
Andrle Andrej

POROČILI SO SE:
Gašperšič Stane iz tehničnega sektorja

Kovač Boris iz vzdrževanja Sebanc Alojz iz priprave dela

Babič Viktorija iz verigarne Hatič Enver iz kovačnice Vengar Anka iz kovačnice in Justin Jože iz splošnega sektorja

RODILI SO SE:
Bizjak Marjanu iz tehničnega sektorja — hči Alenka

Pintar Antonu iz OTK — hči Helena
Beravs Branetu iz vzdrževanja — sin Tilen

UPOKOJITVE
PRPIČ TOMO, rojen 20. 9. 1923 — vodja kadrovskega oddelka in kasneje pomočnik vodje kadrovskega oddelka, je bil v naši OZD zaposlen od 5. 1. 1954 dalje. Tov. Prpič je bil starostno upokojen 30. 4. 1975.

ZORMAN ANTON, rojen 29. 4. 1922 — delovodja v vijakarni, je bil zaposlen v naši OZD več kot 22 let. Dne 18. 4. 1975 je bil starostno upokojen.

Upokojenima delovnima tovarišema se za dolgoletni delovni prispevek zahvaljujemo, obenem pa jima želimo veliko zdravlja.

Iz kadrovskega oddelka

Krajevna skupnost

Matko Pogačnik

Kaj je krajevna skupnost?

Določila ustave SFRJ v 114. členu, ustave SRS v 72. členu in občinskega statuta v 38. členu pravijo: delovni ljudje in občani imajo pravico in dolžnost, da se v naselju, delu naselja, v povezanih naseljih ter v delovnih skupnostih temeljnih in drugih organizacij združenega dela samoupravno povezujejo v krajevno skupnost.

Delovni ljudje in občani izražajo svoje interese in potrebe na zborih občanov, hišnih svetih, potrošniških svetih, preko organizacije Socialistične zveze delovnih ljudi, z referendumom in drugimi oblikami neposrednega odločanja.

Za uresničevanje vseh zadev, ki se tičejo občanov, sestavljajo delovni ljudje iz delovnih organizacij, družbeno političnih organizacij in društev in občani preko svojih delegatov skupščino krajevne skupnosti.

Skupščina izvoli svet krajevne skupnosti, ki je izvršni organ skupščine. Svet krajevne skupnosti imenuje komisije. Komisije so zadolžene za naslednja področja: komunala, splošen ljudski odbor (SLO), družbena samozaščita, varstvo okolja in urbanistična urejenost krajevne skupnosti, otroško in socialno varstvo, kultura in prosveta, telesna kultura in ostalo, kar zadeva občane s teritorija KS.

Občani neposredno izvolijo delegacijo KS in delegacijo za samoupravne interesne skupnosti (SIS). Delegacija KS mora razpravljati in dajati pripombe na gradivo, ki je na dnevnem redu zbora krajevnih skupnosti (ZKS) občinske skupščine. Delegat, ki ga ta delegacija delegira v skupščino, mora zagovarjati tista stališča, ki jih je sprejela delegacija. Enake naloge ima delegacija in delegat samoupravnih interesnih skupnosti (SIS).

Krajevna skupnost ima svoj statut, ki ga sprejmejo občani na zboru občanov.

Krajevna skupnost je pravna oseba.

Delo Krajevne skupnosti Lesce

V Krajevni skupnosti Lesce živi približno 2.800 prebivalcev in obsega vasi Lesce, Hraše, Hlebce in Studensčice.

Krajevna skupnost Lesce je program dela sprejela na zboru občanov, ki je bil marca t.l. Po programu je bila podrti stara šola, na njenem mestu pa bo nastalo pregledno križišče. Razširja se cesta ob pokopališču tako, da bo tik ob ograji novega pokopališča parkirni prostor. Med križiščem in šolo bo v bližnji prihodnosti urejen park s spominskim obeležjem NOV.

Odsek ceste med gostilno Majdnek in Kapusovo hišo je bil sedaj zelo nepregleden in nevaren. Tu se že dovažajo gramoz za razširitev ceste s pločnikom. Letos bodo končana zemeljska dela, v prihodnjem letu pa bo na vrsti asfaltiranje.

Na pobudo KS in TD Lesce je PTT podjetje napravilo predračun izdelave telefonskega omrežja v Lescah. Sredstva za izdelavo tega omrežja bo prispevalo PTT podjetje, delovne organizacije, ki so v Lescah in naročniki telefonov. Po osebnem obisku vsakega gospodinjstva je pogodbo za telefonski priključek podpisalo 150 interesentov. PTT podjetje je dalo zagotovilo, da bodo ti priključki montirani do 16. avgusta letos.

Preko pristojnega oddelka občine Radovljica je pri zavodu za urbanizem Bled naročen načrt za izdelavo kanalizacije vzhodnega dela Lesce. Ko bo napravljen načrt, bo mogoče urediti ceste v tem delu naselja.

Pri restavraciji Teksas gradi Istrabenz bencinsko črpalko s pralnico avtomobilov. Področje, niže od črpalke je rezervoar pitne vode za Lesce. Za pridobitev uporabnega dovoljenja mora Istrabenz odpadne vode odvesti v kanalizacijo. Zato se KS dogovarja z Istrabenzom, z Republiškim cestnim skladom — ta ima sedaj začasno napravljen rezervoar, ki odvaja vodo izpod podvoza — in še nekaterimi delovnimi

organizacijami za gradnjo kanalizacije, ki bo zajela predel med Alpsko cesto in železniško progo s priključkom na obstoječo kanalizacijo pri delovni organizaciji Gorenjka.

V izdelavi je načrt za ureditev cestišča med železniškim prehodom in Finžgarjevo ulico — mimo delovne organizacije Gorenjka. Cestišče bo zarisano s tremi pasovi.

V Lescah se že dalj časa opaža pomanjkanje večjih prostorov za družbeno dejavnost. Sedanji Družbeni center je za kakršnokoli večjo družbeno dejavnost premajhen. (V Lescah je 18 raznih društev in organizacij in vsaka hoče imeti svoj kotiček). Na pobudo družbeno političnih organizacij je bil že lani ustanovljen iniciativni, kasneje pa gradbeni odbor z nalogo, da prične z akcijo zbiranja sredstev za gradnjo nove dvorane, ki naj bi bila sestavni del Družbenega centra.

V aprilu je svet KS skupaj s TD pod geslom »OČISTIMO NAŠ KRAJ« organiziral očiščevalno akcijo. Zbirna mesta za udeležence so bila določena na osmih krajih. Udeležba pri tej akciji je bila razen nosilcev akcije, šolskih otrok in nekaj starejših občanov zelo slaba. Zavedati se je treba, da žive na območju KS občani te krajevne skupnosti in da so le ti nanosili to nesnago. V bodoče bi se takšnih akcij morali udeleževati bolj številčno, kajti le na takšen način bo naše okolje lepo in zdravo.

Omeniti je vredno, da je občinska skupščina sprejela odlok, da mora imeti vsako gospodinjstvo posodo za smeti in da je smetiščna jama ob cesti Lesce—Klavnica v Radovljici.

Za tako široko dejavnost Krajevne skupnosti so potrebna določena materialna sredstva. Dosedanji vir v gramoznici je usahnil. Krajevna skupnost Lesce ima kamion in unimog z nakladalcem. Da bi bila ta sredstva polno in ekonomično izkoriščena, bi bilo zaželeno, da se jih občani poslužujejo.

List iz neznanega dnevnika

Stara, napol razpadla vrata pred mano se škripaje odpro. V podstrešni sobi je temno, le ozek, slaboten pramen svetlobe povzroča zabrisane sence na steni. Med razmetanimi, naltlačenimi škatlami se prebijem do okna. Prašno, umazano

sih je morala molče vsrkavati kri, trpljenje in življenja. Molče! Danes pa vpije neke globoke iz njene srhljive notranjosti, iz neskončnih globin, ponosen glas, glas mrtvih.

Sovražim take dneve! Tako pusti in prazni so, pa vendar

je dovolj, da se vrnem v resničnost. Pred mano leži dnevnik neznanega človeka...

»Ponedeljek je. Strašen dan. Vas je polna razjarjenih Nemcev. Niso ljudje! Zveri so! Da bodo streljali talce, nam grozijo. Ponoči je bil namreč ubit njihov človek, čuvaj v Tovarni verig.

Pisal se je Zupan. Malo pred začetkom vojne je bil izgnan iz Sudetov zaradi svoje fanatične privrženosti Hitlerju. In naselil se je kot nočni čuvaj pri nas, v Tovarni verig. Majhen, suh človek je bil. Star, izžetega obraza in postave. Zapuščati ga je začel sluh. Včasih se mi je zdel tako nebolgljen, da se mi je smilil. Nisem mogel verjeti, da je lahko zloben. Pa je bil. Največkrat je molče kadil pipo in si od časa do časa pogladil kratko pristrizene sive brke. Kadar je na glas premišljeval, je kričal s hripavim glasom: »Te fane bodo večno visele!« S prihodom Nemcev smo morali namreč izobesiti njihove zastave. Hoteli so nas uničiti. Vsaj na zunaj. Toda narod, ki ga že vseskozi tlačijo in ponižujejo, narod, ki črpa svojo moč v krivicah in trpljenju, ne more biti zlomljen. Tudi mi bomo nekoč svobodno živeli. Tudi za nas bo posijalo toplo sonce, vsvetela bo pomlad.

Ob truplu mrtvega čuvaja, nemčurja, so zjutraj našli listek: »Tako umre izdajalec slovenskega naroda!« Smrt se mi gnusi, strah me je pomisliti nanjo, pa vendar sem ostal ob smrti Zupana hladen.

Na misel mi je prišel ljudski rek: »Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade!« Ne vem, kako da lahko tako hladno opisujem dogodke, ko je vendar vse tako grozno, nedojemljivo grozno! Vendar, moje srce je otopelo, kot da bi prenehalo čutiti.

Kmalu bo jesen, toda dnevi so še vedno tako prijetno topli. Sonce se prijazno smehlja, gozdovi se odevajo v svoj pisani pajčolan. Ne, narava ne čuti s človekom, narava ne razume njegove stiske!

Da bi maščevali čuvaja, so zjutraj pripeljali s kamionom pet pretepenih, strganih in izsušenih človeških teles. Rekli so, da so ljudje. Toda takega trpljenja, kot so ga izražali njihovi obrazi, še nisem videl. V begunjskih zaporih so čakali na konec muk samo zato, ker so jih sumili zvez s partizani.

Med njimi je bil tudi oče mojega sošolca — majhne, čokate postave. Miren. Stanovali so v revni hiši prav blizu blejskega mostu, oče, mati, trije sinovi in hčeri. Hiša ni imela niti elektrike. Poleti so kar nenadoma prišli ponje in od takrat so ostala hišna vrata zaprta. Hiša še zmerom čaka njihove vrnitve. Kaj pa, če jih sploh ne bo?

Očeta že ne bo nazaj. Skupaj s štirimi sotrpini so ga privezali na kol blizu Žage. Le nekaj kratkih rafalov in že jih ni bilo več. Obležali so v mlaki krvi, s prestreljenimi, raz-

mesarjenimi telesi. Oči so imele široko odprte, zrli so v nebo, kot da bi jim le to moglo pomagati. Toda nihče več jih ni mogel iztrgati iz zob moreče usode.

Niso jih pustili spodobno pokopati. Da, bilo je 4. 9. 1941. Ves dan so ležali tam, kot da niso ljudje, temveč lutke, opomin ostalim. Šele naslednji dan so jih pokopali blizu cerkve. Njihov grob je bil osamljen, brez rož in svečk, pa vendar nismo pozabili nanje.

Vojna je minila. Spet je svoboda in na mestu, kjer so Bernard Jože, Dacar Jože, Krastek Franc, Poje Anton, Mohorič Anton tragično dali svoja dra-

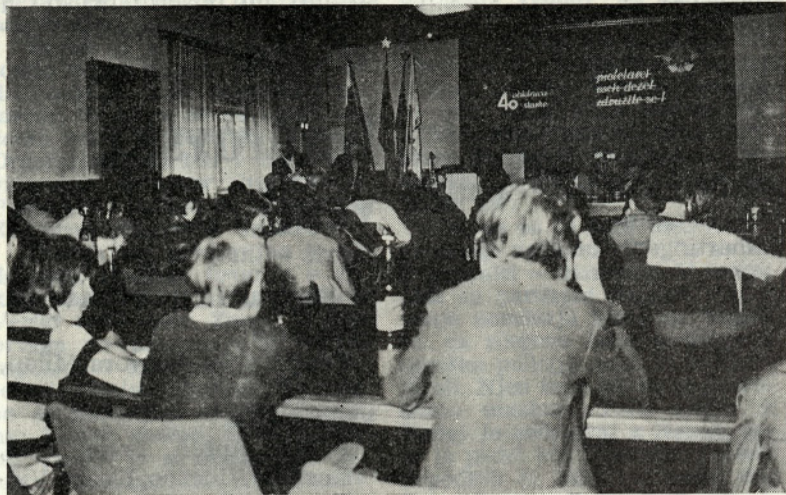
gocena življenja za svobodo, stoji danes skromen spomenik — preskromen, da kviri spomin nanje.

Drugi listov ni. Izgubili so se ali pa jih sploh ni bilo. Kdo je bil ta človek? Čigav je ta dnevnik? Mar ve, da je sedaj prav na istem mestu nov, lep spomenik, na katerem gorijo svečke in na katerem so vklepane besede:

Nihče ni mrtev,
ki pal v temi je
sončnim dnevom
žrtev.«

(Matej Bor)

Spisala:
Davorina Brence

Ob 40-letnici stavke v Verigi — šolski otroci poslušajo pripovedovanje udeležencev stavke

sivo je. Dežne kaplje počasi drsijo po šipi, pojoč žalostno in monotono uspravanko. Vse je pusto, zadržano v meglo in brezizhodnost. Postane me strah. Tesneje pritisnem glavo k šipi. Ob pogledu na domači vrt se poskušam sprostiti. Toda zemlja mi ne da tolažbe, ker joka. Iz nje vrejo solze dolgo zatajevane bolečine. Vča-

me omamljajo s svojo veličastnostjo. Sovražim dni, ki nas spominjajo minljivosti. Danes smo stvarnost, realnost, že jutri bomo zgodovina. Kot se mi danes poklanjamo spominu prednikov, tako bodo za nami žalovali potomci.

Poskušam ubežati svojim mislim, a pogled na majhen, neznan svitek papirja na tleh

Nesreče pri delu

V aprilu in maju smo zabeležili 15 nesreč pri delu. Če primerjamo nesreče v istih dveh mesecih lanskega leta, se je njihovo število zmanjšalo za 3 ali za 16,7 %.

Aprila je bilo 7 nesreč pri delu, maja pa 8 nesreč.

Po obratih: kovačnica 9, verigarna 1, vzdrževanje 1, komerciala 1, vijakarna 1 in orodjarna 2 nesreči.

Poškodovani so se naslednji delavci:

ŠIPELJ ALBIN, delavec v kovačnici, si je pri podajanju očesnih kavljcev 0,5 t iz peči opekel podlaht leve roke.

TONEJC PETRA, delavca v verižni kovačnici, je pri ravnanju materiala zakravljeni del pritiskal na glavo in mu ranil kožo.

ARKO JANEZ, delavec v kovačnici, se je pri vrezovanju navoja v streme, zabodel v kazalec desne roke.

KAVČIČ ANTONU, delavcu v orodjarni je odletel od kladiiva tujek v levo stran prsi.

DOLINAR MILANU, delavcu v kovačnici je pri izbijanju mostička s kladivom odletel tujek od pete kladiiva v trebušno prepono.

MAGDIČ ROLANDU, delavcu v orodjarni, je material za izdelavo klešč padel na prst desne roke.

JESENOVEC MARKU, delavcu v kovačnici je prečka premera 18 mm pri žaganju padla na palec leve noge.

SOTLAR DANICA, delavka v vijakarni je na poti domov padla in si poškodovala nogi.

ŠABIČ FERID, delavec v kovačnici je pri izbijanju mostičkov št. 4 iz orodja s sredincem desne roke udaril po ohišju stroja.

BRATUŠA ALOJZ, delavec v kovačnici je pri vzratni vožnji z viličarjem zadela v gumi cev, ki se je odtrgala in ga udarila po glavi.

KOVAČ MATIJI, delavcu v komerciali, so štirje kolobarji žice pri razkladanju poškodovali desno nogo.

REPAŠI IŠTVANU, delavcu v kovačnici je pri odstranjevanju odrezanega surovca iz orodja le-ta priletel v prsni koš.

FAJFAR JOŽU, delavcu v vzdrževanju je pri struženju odletel ostružek v levo oko.

KRIVC LUDVIK, delavec v verigarni si je pri prestavljanju zabojev poškodoval desni kazalec.

SIMIČ DRAGICO, delavko v verižni kovačnici je pri rezanju materiala premera 20 mm stisnilo za kazalec in sredinec desne roke.

Lani se je v 5 mesecih pripetilo 52 nesreč pri delu, v letošnjem letu pa se je število nesreč v 5 mesecih zmanjšalo za 21 oziroma za 40,6 %.

Posebno pohvalo pri tem pa zasluži TOZD — sidrne verige, ki je v letošnjih 5 mesecih imela le 1 nesrečo pri delu, v lanskih 5 mesecih pa kar 11.

SVD

Srečanje mladih s predvojnimi revolucionarji in člani samoupravnih organov

Niko Rupel

Konda Matjaž učenec 7. a razreda osn. šole Lesce je napisal najboljši sestavek ob 40-letnici Štrajka v Verigi, ki ga objavljamo v prilogi današnje št. Glasila.

Ob 40. obletnici stavke v Verigi in ob 25-letnici samoupravljanja ter v počastitev 30-letnice zmage nad fašizmom so se v Verigi v Lescah odlo-

čili pripraviti srečanje mladih s predvojnimi revolucionarji in s člani samoupravnih organov.

Tako so učenci osnovnih šol iz Radovljice, z Bleda in iz Lesce obiskali Verigo 24. aprila 1975, kjer so jih seznanili s predvojnimi prizadevanji delavcev, z njihovim deležem v NOB ter z razvojem tovarne po osvoboditvi.

Poleg pogovora so mladini pripravili še ogled obratov, kar je bilo najboljše dopolnilo povedanemu.

Učenci so se potem lepo odzvali na razpis za najboljši sestavek, ki naj bi obravnaval prispevek delavcev Verige pri osvoboditvi ali pa pogovor z udeleženci stavke v Verigi.

Tudi prosvetni delavci, ki smo spremljali mlade, pozdravljamo tak način zblizevanja učencev s podjetji. Zelo pozdravljamo to akcijo Konference osnovnih organizacij sindikata Veriga.

Delovanje pevskega zbora

Pravijo, da je vsak začetek težak. Vendar za naš zbor to skoraj ne velja. Sestavljen je iz samih amaterjev, a je kljub skromno odmerjenemu času uspešno prestal krstno »predstavo« in že prepeva v polnem zagonu. Številni nastopi, ki jih ima zbor v programu, pa terjajo, da čim hitreje širi svoj repertoar. To mu uspeva ob skrbnem prizadevanju pevodje Jožeta Humerce, ki se je dobro vživel v našo sredino.

Zbor je razen na tovarniški proslavi nastopil še na proslavi 30-letnice osvoboditve in ustanovitve notnih sindikatov

pri Šobcu in v osnovni šoli v Lescah, v bližnji prihodnosti pa ga čakajo še tile nastopi:

12. junija 1975 — srečanje pevskega zbora v Zasipu v okviru praznovanja 50-letnice KPD Zasip;

17. junija 1975 — sprejem mladih komunistov v ZK v osnovni šoli v Lescah;

4. julija 1975 — osrednja gorenjska proslava v okviru praznovanja 30-letnice osvoboditve v Begunjah;

30. avgusta 1975 — tovariško srečanje delavcev TVL v Ribnem.

J. P.

ČLANKE IN DRUGE PRISPEVKE
ZA NASLEDNJO ŠTEVILKO GLASILA
SPREJEMAMO DO 8. AVGUSTA 1975

Veriga in on

Pot v šolo me vodi mimo Tovarne verig. Ko se vračam domov, vidim utrujene, a vendar vesele obraze delavcev, ki odhajajo z dela. Ob pogledu nanje začnem razmišljati: »Tovarna! Kako velika, mogočna si, kako ponosni smo nate! Brez tebe bi bil naš kraj čisto majhna, nepomembna vasica. Ti zaposluješ toliko ljudi in zaradi tebe marsikdo ni odšel v tujino s trebuhom za kruhom, ker mu ti daješ kos domačega kruha!« Sredi teh misli niti ne opazim, kdaj mine pot in že stojim na domačem pragu...

Noč me zaziblje v nenavadne sanje. Imam čarobni stroj

za polet v preteklost. Ker moram napisati spis o tem, kaj se je v Lescah dogajalo pred nekaj desetletji, ga naravnam na letnico 1920.

Pred mano se prikaže gradbišče, a na njem delajo možje in žene. Med njimi opazim celo štirinajstletnega dečka, ki pomaga pri gradnji.

Drobno kolesce čudežne naprave se zavrti dvakrat in že smo v letu 1922. Tovarna je dograjena. V njej dela okoli petinpetdeset delavcev — mož, žena in komaj odraslih otrok. Med njimi je tudi ON, sedaj šestnajstletni fant. V njegov obraz so se zarezale globoke gube — njemu šestnajstletnemu fantu. Tudi njegovi starši

Proslava 30-letnice osvoboditve

delajo v tovarni, a ker so dohodki premajhni za preživljanje, dela tudi on — najstarejši sin.

In že sem v letu 1935. »Stavka! Stavka!« slišim klice stavkajočih. Med njimi ne najdeš stavkokaza, vsi se borijo enotno in odločno za boljšo prihodnost, združeni pod rdečim delavskim praporom. Stavka tudi ON, sedaj že poročen petindvajsetletni mož. Pesti so stisnjene, obraz žareč. Srečen je, ker upa — upa v boljšo prihodnost. Po treh tednih v tovarni spet zabrni pesem strojev. Delavci se vračajo na delo. Stavka je uspela! Delodajalci so morali prisluhniti njihovim zahtevam. To je velika zmaga, ki ji bodo sledile še druge.

Najhitreje preskočim leto 1941 — začetek vojne. Sovražim vojake v zelenih čeladah,

črna letala, ki sipljejo smrt, trepetam pred vsem, kar pri naša vojna. Že sem v letu 1944. Tovarna gori — zažgali so jo partizani, da se fašisti z njo ne bi okoriščali.

Nato naravnam svoj čudežni stroj za prvo leto svobode, na prvo svobodno pomlad. Ljudje si z zavihanimi rokavi sami gradijo tovarno — svojo tovarno, ne kapitalistovo, delavčevo! Iz njihovih obrazov sije veselje, sreča, zadovoljstvo, ne najdeš mračnega lica.

A med njimi zaman iščem NJEGA. Padel je. Požrla ga je nenasitna pošast, ki ji pravimo vojna. A njegov sin živi in je stopil na očetovo mesto; spoznam ga — naš znanec je.

In tu sem se prebudila.

Znanec ima sedaj hišo, avto, sin študira...

Ko sem ga vprašala, kako to zmore, je rekel: »Delam!« In ta edina beseda mi je povedala vse.

»DELO — PLAČILO!«

Zlata Čop
7. b OŠ Lesce

Udeleženci stavke maja 1935 ob priliki proslave 40-letnice stavke (30. 4. 1975)

Sprejem udeležencev stavke

Prireditve v okviru 30-letnice osvoboditve

15. — 25. junij — Srečanje pevskih zborov v Zasipu v okviru praznovanja 50-letnice KPD Zasip; Srečanje godb na pihala na Šobcu v okviru praznovanja 20-letnice godbe na pihala Lesce;

22. junij — Zbor gorenjskih aktivistov v Domžalah;

4. julij — Osrednja proslava v okviru praznovanja 30-letnice osvoboditve v Begunjah;

20. julij — Parada ob praznovanju 50-letnice Gasilskega društva Bled;

22. julij — Proslava v Dražgošah, polaganje temeljnega kamna za spomenik v Dražgošah;

5. avgust — občinski praznik Slovensko prvenstvo v veleslalomu na Kredarici, 30-letnica požiga Radovne, 80-letnica Planinskega društva Radovljica in otvoritev prenovljenega Roblekovega doma na Begunjski;

20. avgust — Občinska delovna brigada — izgradnja ceste na Podjelje;

9. septembra — Komemoracija ob smrti Jožeta Gregorčiča v Radovljici in na Vodiški planini;

1. november — Komemoracija ob spomenikih padlih;

29. november — Osrednja proslava ob Dnevu republike;

22. december — Akademija v počastitev Dneva JLA.

Ustanovljen je bil aktiv invalidov

Na pobudo Društva invalidov Radovljica in Občinskega sindikalnega sveta je bil 30. maja 1975 v dvorani podjetja ustanovni občni zbor Aktiva invalidov Tovarne verig. Zbora se je udeležilo 35 naših invalidov, predsednik SIS pokojninskega in invalidskega zavarovanja tov. Mulej, predstavnik Društva invalidov Radovljica in predstavniki naše sindikalne organizacije. Novo ustanovljeni aktiv invalidov bo deloval pod okriljem Konference OOS.

Na občnem zboru je bil izvoljen odbor aktiva, ki ga sestavljajo: Dolenc Marjan, Tavčar Francka, Podgornik Niko, Vodišek Nežka, Vindiš Ana, Pirkovič Avgust, Crnkovič Josip in Dominko Štefan.

Občni zbor je sprejel tudi svoj akcijski program, ki v kratkem zajema naslednje naloge:

— poglobljanje sodelovanja z družbeno političnimi organizacijami, socialnimi službami v vseh vprašanjih, ki so pomembna za aktiv in člane;

— prizadevanje, da se bodo v Društvo invalidov Radovljica včlanili vsi invalidi zaposleni v TVL;

— na podlagi konkretnih primerov pomanjkljivega varstva pri delu in v okolju bo aktiv moral opozarjati odgovorne in strokovne službe;

— zavzemanje za preventivne ukrepe in redne preglede za vse zaposlene invalide;

— organizirati razna predavanja za vse člane o pravicah in dolžnostih, ki izvirajo iz zakona oziroma predpisov, dogovorov in sporazumov invalidskega in pokojninskega zavarovanja;

— prizadevanje, da se kar največje število invalidov zadrži v delovnem razmerju na stopnji invalidnosti primernih delovnih mestih;

— odkrivanje socialno ali kako drugače ogroženih invalidov in jim v okviru realnih

možnosti nuditi pomoč, in sicer: denarno, topliško ali klimatsko zdravljenje in letovanja, izboljšanje stanovanjskih razmer, nudenje pravne pomoči itd.;

— posebno skrb je treba posvetiti invalidom alkoholikom in otrokom siromašnih invalidov;

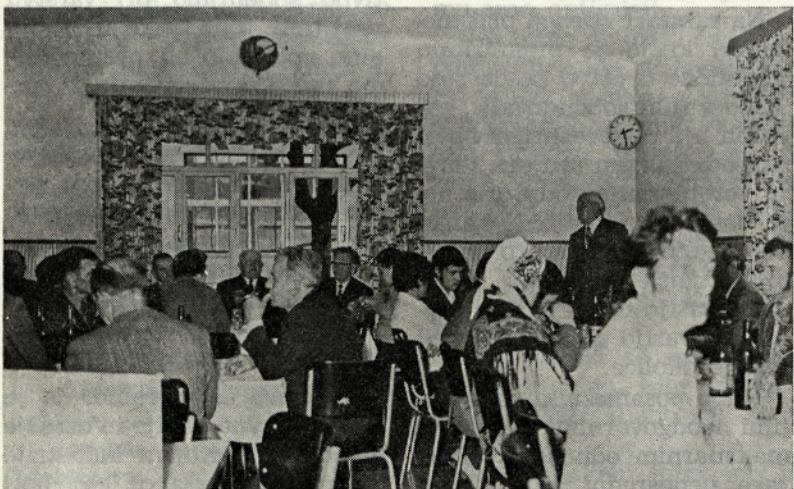
— organiziranje družabnega življenja, izletov in raznih športnih tekmovanj.

To je le nekaj važnejših nalog sprejetega akcijskega programa. Pri uresničevanju tega programa želimo novo ustanovljenemu aktivu čim več uspehov.

SKRIVNOST USPEHA

Za uspeh se je treba boriti z razumom. Vsako agresivnost je treba zavračati. Bodite vedno gospodar situacije in ohranite hladno kri. Bodite nasmejani in dobre volje. Vsako obljubo dosledno izpolnite. Pazite, da z besedami koga ne užalite. Pri vsakem človeku iščite dobre lastnosti. Bodite razumni in zbrani tudi takrat, ko vas drugi žalijo. Nikogar ne podcenjujte. Med pogovorom pozorno in potrpežljivo poslušajte druge in nikoli ne vpadajte v besedo.

R. Schlesinger

Sprejem za udeležence stavke in druge goste ob proslavi 30-letnice zmage in 40-letnice stavke v menzi 30. 4. 1975

Nov počitniški dom v Crikvenici

Jože Hozjan

Prav gotovo je večini članov našega kolektiva že znano, da bomo v letošnjem letu vključili v poslovanje novozgrajeni počitniški dom v Crikvenici, ki naj bi nadomestil že dotrajane počitniške hišice.

O načinu poslovanja, cenah in pogojih prijavljanja za letovanje v novem, kakor tudi v starem domu, smo imeli priložnost izvedeti že v Informatorju št. 18 dne 24. 4. 1975, zato bi v tem sestavku bralce raje seznanil s potekom in opisom del na novem počitniškem domu.

Z dograditvijo tega objekta smo občutno povečali zmogljivosti počitniškega doma, tako da bo mogoče zadovoljiti željam vseh interesentov.

Dom, ki je približno 16 m dolg in 13 m širok, je zgrajen v treh etažah, čeprav je prvotni objekt predvideval dve etaži. S to spremembo, do katere je prišlo ob začetnih delih, smo pridobili še eno eta-

žo — prizemno, s tem pa 4 apartmaje, skladišni prostor, likalnico in pralnico. V drugi etaži je 5 apartmajev, v tretji pa šest. Vsak apartma, ki ima ločen vhod s stopnišča, sestavljajo: predprostor z garderobno omaro, ločene sanitarije s prho, umivalnikom in straniščem, spalnica in balkon. Vseh apartmajev je 15. 11 jih je z dvema posteljama, 4 pa so troposteljni; torej skupno 34 postelj. V vsak apartma je možno namestiti še otroško posteljo, tako da se kapaciteta poveča na 49 ležišč.

Oprema vseh prostorov je nova. Za preskrbo vseh apartmajev s toplo vodo je v pralnici nameščen centralni bojler.

Glavna gradbena dela, ki so bila zaupana SGP Gorenjc iz Radovljice, so se pričela 9. 12. 1974, in sicer s podiranjem starih lesenih počitniških hišic. Zaključena pa so bila vključno z zunanjo ureditvijo, 28. 5. 1975. Dela so bila izvr-

šena v zelo kratkem roku — 134 delovnih dneh — kar je prav gotovo tudi zasluga delovodje »Gorenjca« Ivana Oniča in ing. Metke Rutarjeve.

Mizarska dela je izvršilo »Komunalno podjetje« Radovljica; pade in steklarska dela »Komunalni servis« Kranj; ključavničarska dela »Ključavničarstvo« Radovljica, kleparska dela tov. Bohinc Radovljica. Opremo vseh prostorov je dobavilo trgovsko podjetje »Murka« Lesce, medtem ko je vodoinštalaterska dela izvršilo podjetje »Vodovod« Jesenice pod vodstvom Borisa Doiča, vsa elektroinstalaterska dela na novem domu pa so izvršili člani našega kolektiva — elektro delavnice — pod vodstvom tov. Lojzeta Cilenška.

Razen izgradnje doma so bila opravljena še naslednja dela: obnovljena je bila vrtna ograja proti morju, vhodna vrata so predelana, prav tako sam vhod, zbetonirana je novo dostopna pot do novega in že obstoječega doma, zbetoniran je plato za sušenje perila, za otroke pa je zgrajen peskovnik ter postavljena tridelna gugalnica. V vrtu je obnovljena prha, za lažji dostop na plažo pa so zbetonirane stopnice.

Obenem so bila na že obstoječem domu opravljena nekatera dela, kot npr.: vsi prostori so bili prebeljeni, zbrusen je bil parket v nekaterih

Nova zgradba počitniškega doma v zaključni fazi gradnje

sobah, zgrajen je bil nov prostor za shranjevanje pijač, opravljeno je bilo delno popravilo strehe, popravljena vrata na parkirni prostor, delno pa je bilo izvedeno popravilo in obnova vodovodnih ter električnih instalacij.

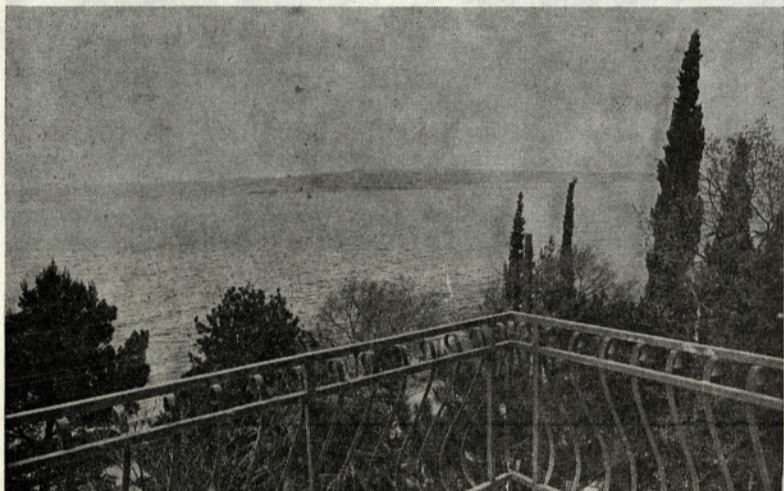
Med gradnjo je nastal tudi problem preskrbe z električno energijo, vsled česar je bilo potrebno položiti nov dovodni kabel od trafo postaje, oddaljene ca. 160 m, preko napajalne omarice sosednjega počitniškega doma podjetja GG Maribor, s čimer smo rešili problem preskrbe z električno energijo tudi za primer, če bi adaptirali in povečali že obstoječi dom.

Ves čas med gradnjo so tekla tudi pogajanja med tamkajšnjim komunalnim podjetjem in občino, da bi se priključili na javno kanalizacijo, zakar bi morali zgraditi ca.

300 m mestne kanalizacije. Ker pa nekateri sosedje niso pokazali razumevanja, da bi pristopili in objekt sofinancirali, tega zaenkrat ni bilo mogoče izvesti.

Naše podjetje je izvajalcu del SGP Gorenjcu omogočilo, da so njegovi delavci dobili stanovanje in prehrano v starem domu, pri čemer pa je treba pohvaliti našo sodelavko tov. Zvonko Vester, ki je ves čas gradnje prizadevno skrbela za red, čistočo in dobro prehrano, kar je prav gotovo pripomoglo k nemotnemu poteku del.

Vrednost vseh v opisu navedenih del, ki jih je kot nadzorni organ s strani našega podjetja vodil tov. Leopold Piber, dosega višino 2.900.000 dinarjev. Dom bo odprt in na razpolago našim delavcem in njihovim družinam od 15. 6. 1975 do 8. septembra t.l.

Pogled na morje z balkona novega počitniškega doma

Zdravo okolje - pogoj za življenje

Franc Meze

Večina ljudi se danes ne zaveda, da je človek največji uničevalec zdravega in čistega okolja.

Današnji način življenja, to je hiter tempo razvoja tehnike in želje po ugodju, lagodnosti in užitku, se vse vidneje, a na žalost negativno, odraža okrog naših bližnjih in okoliških naselij.

Ledino na tem aktualnem področju so začela orati naša turistična društva, ki so poleg poznane široko družbeno koristne dejavnosti v vse večji meri tudi pobudnik in nosilec akcij za varstvo okolja.

Do pred kratkim je bila ta aktivnost usmerjena predvsem v ureditev in lepšanje naših naselij, dvorišč, vrtov in balkonov posameznih stanovanjskih objektov.

Tu moramo poudariti, da velika večina naših občanov skrbi, da so hiše, vrtovi in okolica prav vzorno urejeni. Vse več je tudi cvetja, ki kraši naš kraj, skratka velika večina naših občanov skrbi za dostojen izgled našega kraja.

Prav zato se turistično društvo Lesce vsaj nekaterim od članov vsako leto na primeren način oddolži z namenom in željo, da s skromnimi priznanji vzpodbudi občane k še širši akciji.

Žal pa leto za letom ugotavljamo, da so v naši sredi tudi posamezniki, ki jim ni veliko do čistoče in urejenosti niti v najbližji okolici. Popol-

noma brezbrizni so do lastnih vrtov — zelenic in zanemarjenih dvorišč. Drugi pa imajo lepo urejene zelenice, vrtove in dvorišča, toda žal se ne zavedajo, kakšno škodo povzročajo naravi in okolju, ko najrazličnejšo navlako smeti in odpadke brez občutka krivde odvažajo le izpred svojih oči. Pri tem pa ne izbirajo niti bližnjih travnikov, sprehajališč, cest ali najbližjega grmovja.

Po grmovju, travnikih in celo ob cestah odlagajo stare štedilnike, hladilnike, steklenice, najrazličnejšo embalažo, opeko in vse mogoče in nemogoče, s čimer grobo in nasilno uničujejo naše naravno okolje, »uvajajo modernizacijo tudi v našo naravo v skladu z razvojem tehnike«.

Na razstavi »Druga plat medalje«, ki jo je organiziralo Turistično društvo Lesce, smo lahko v sliki »občudovali«, kaj vse in kje vse brezbrizni občani z odlaganjem svojega starega »premoženja« odpirajo nova in nova smetišča. Lahko smo ugotovili, da so to najneprimernejša mesta, ki že na daleč rušijo ugled našega kraja in kvarijo naraven izgled bližnje okolice.

Vsi ti posamezniki so s svojimi neodgovornimi dejanji in malomarnim odnosom do narave neposredni krivci pred vso našo družbo in zaslužijo najostrejšo obsodbo vse naše javnosti.

Tudi vse delovne organizacije kraja se morajo zavedati, da so dolžne skrbeti za red v svojem okolju, pred vsem pa to še posebej velja za gradbeno podjetja in razne prevoznike, ki nam prav v tem času posipajo ceste z raznimi odpadki, zemljo, peskom ali premogom.

Menimo, da je skrajni čas, da se vsak občan zaveda, da je dolžan spoštovati nek red, ki nam bo omogočil, da bomo dostojno uredili ne samo naša naselja, ampak tudi našo okolico, ki je vir čistega in zdravega zraka.

Pokazati moramo več razumevanja do varstva okolja, kajti obenem bomo dajali zgled in vzgajali čut do narave tudi našim najmlajšim. Aktivno sodelujmo pri varstvu vsaj tam, kjer lahko individualno vplivamo ali preprečujemo razna razmetavanja in onesnaženja.

Vse te akcije in prizadevanja pa morajo imeti tudi vsestransko pomoč in podporo tudi pri delovnih in družbenopolitičnih organizacijah, hišnih svetih, lastnikih stanovanjskih objektov in ostalih dejavnikih v krajevni skupnosti.

Zavedati se moramo, da je naše naravno okolje in ozračje že itak z razvojem industrije in prometa vsako leto bolj onesnaženo. Tu pa na žalost še ne moremo odločneje vplivati ali soodločati.

KNJIŽNA ZBIRKA PREŠERNOVE DRUŽBE 1975

V letu 1975 bo Prešernova družba izdala za svoje naročnike naslednje knjige:

1. PREŠERNOV KOLEDAR 1976
2. PLAT ZVONA, roman B. Zupančiča
3. HIŠA UMIRAJOČIH, roman M. Mohoričeve
4. PTIČKI BREZ GNEZNA, mlad. povest F. Milčinskega
5. HIGIENA IN KOZMETIKA, priročnik

Cena: broširano 70 din, vezano 100 din.

Člani, oziroma naročniki, ki bodo zbirko plačali do 30. junija 1975, bodo prejeli še knjigo POVEST O DOBRIH LJUDEH, ki jo je napisal M. Kranjec.

Pri Prešernovi družbi lahko naročite tudi zbirko romanov »Ljudska knjiga« in to:

1. ZGODBA MOJEGA ŽIVLJENJA, čarodejka H. Keller
2. IGRA ŽIVLJENJA, R. Vaioland
3. DEKLETA Z DEŽELE, E. O'Brein
4. DREVORED V DEŽJU, Kuršunov
5. HAIDI AGA, S. Hedajat
6. LETA NESPEČNOSTI, M. Momirovski

Vse te romane boste brali z velikim zanimanjem in napetostjo, obenem pa boste doživeli njihovo umetniško vrednost.

Cena: Vseh šest romanov, broširano 120 din, v platno vezano pa 200 din. Knjige lahko plačate tudi v obrokih.

To zbirko romanov bo sicer možno kupiti v knjigarnah, vendar po znatno višjih cenah.

Zbirko knjig Prešernove družbe in zbirko romanov »Ljudska knjiga« lahko naročite pri zaupnikih Prešernove družbe, če pa teh ne poznate ali jih ni v vaši bližini, lahko naročite naravnost na naslov:

PREŠERNOVA DRUŽBA, 61000 LJUBLJANA, Opearska — Borsetova 27.

Naročite lahko tudi po telefonu št. 21-440.

N. Bulut

Gasilstvo v radovljiški občini

Jože Hozjan

Pionirsko mladinsko tekmovanje Občinske gasilske zveze Radovljica

Kot večina drugih deluje prostovoljno tudi gasilska organizacija. Že desetletja in stoletja organizirano varuje ljudsko premoženje. Občinska gasilska zveza Radovljica združuje 31 prostovoljnih GD. Poleg teh delujejo še 4 prosto. industrijska GD. Občinska gasilska zveza je razdeljena na tri sektorje: Bled, Bohinj in Radovljica. V blejskem sektorju je 10 GD, v katerih je včlanjenih skupno 500 aktivnih, rezervnih in podpornih članov. Ta društva imajo v svojem sestavu 72 pionirjev, 23 pionirk, 39 mladincev in 7 mladink. V sektor Bled spada še industrijsko GD, ki šteje 79 članov.

Bohinjski okoliš združuje ravno tako 11 GD, vendar dva od teh slabo delujeta. Imajo včlanjenih 347 članov, od tega 22 pionirjev, 5 pionirk in 28 mladincev. Imajo tudi 1 industrijsko prostovoljno GD, v katerem je včlanjenih 67 članov.

V sektorju Radovljica deluje ravno tako 10 društev, ki imajo skupno 610 članov, od tega 112 pionirjev, 11 pionirk, 54 mladincev in 4 mladinke. V tem okolišu delujeta še dva industrijska prostovoljna GD, ki imata 67 članov.

Vsa GD, združena v Ob. GZ, imajo svoje programe, ki zajemajo praktično in teoretično delo društev. Za izobraževanje skrbi Ob. GZ, pripravlja tečaje in gasilce, strojnike, podčastnike, častnike in drugo. Pravkar je končan tečaj za častnike, ki je dal 23 novih častnikov. Ti bodo kadrovske ojačali gasilske vrste, ki bodo še močnejše v borbi proti sovražniku — ognju. Ena od osnovnih nalog GD, je skrb za pomlajevanje gasilskih vrst. Zato se v gasilske vrste nenehno vključujejo mladi ljudje. Večina gasilskih društev

ZAHVALA

Ob smrti očeta ZAVRATNIK JOŽETA se vsem sodelavcem TOZD vijakarna zahvaljujem za darovani venec in izrečeno sožalje.

Posebno se zahvaljujem sodelavcem, ki so spremljali mojega očeta na njegovi zadnji poti v prerani grob.

Franc Zavratnik z družino

ima v svojih vrstah tudi pionirske in mladinske desetine. Vsako GD ima svojega mladinskega referenta, ti so združeni v sektorju, sektorski referenti pa sestavljajo pri Ob. GZ odsek za mladino. V letu 1974 je odsek za mladino pri Ob. GZ pripravil tekmovanje v kvizu »Kaj veš o gasilski organizaciji«. Najprej je bilo tekmovanje po sektorjih, nato pa po dve najboljši ekipi iz vsakega sektorja v občinskem merilu. Tako se je 6 ekip pomerilo v OŠ Lesce, kjer je bila vključena še ekipa OŠ. Tekmovanje je bilo popestveno z nastopom pionirske folklorne skupine OŠ in z nekaj recitacijami. Ekipe so tekmovali v teoretičnem in

nato v praktičnem znanju. Tekmovalna komisija je spoznala za najboljšo ekipo iz Sr. Dobreve, druga je bila ekipa iz Zasipa, tretja iz Mošenj, peto in šesto mesto pa si delita Češnjica in Podhom. Ekipa OŠ, ki je tekmovala izven konkurence, pa je zasedla 4. mesto.

Vse ekipe so dobile diplome, prva pa še prehodni pokal in spominsko darilo.

Poleg tega tekmovanja je odsek za mladino pri Ob. GZ organiziral tekmovanje v A in B skupini, ki je zajemalo vaje z motorno brizgalno, polaganje cevovoda na 105 m, vaje z vedrovko in metanje žoge v koš. Tekmovanja se je udeležilo 8 desetini. V B skupini je

zmagala ekipa Bleda, sledijo ekipe Begunje, Radovljica, Mošnje, Sr. Dobra, Podhom, Gorje in Zasip. V A skupini je bila prva ekipa iz Begunj.

Mladinski odsek pri Ob. GZ si je začrtal pester program dela za pionirje in mladince ki obsega: letovanje v gasilskem domu v Luciji, 40—50 oseb, v septembru 75. občinsko prvenstvo pionirjev v A in B skupini, udeležba na proslavi 90-letnice GD Bled, priprava raznih športnih tekmovanj po sektorjih in pohodih v hribe, organizacija predavanja na šolah v požarno varnostnem tednu in organiziranje pisanja prostih spisov o požarnem varstvu na vseh šolah v občini.

V ledeni vertikali - Dularjeva zajeda v Jalovcu

Zvone Andrejčič

Trije smo. Sedimo na ozkem snežnem pomolu v steni, noge nam visijo v praznino globine. Premrli od mraza drgetamo na istem mestu že več kot tri ure in z očmi spremljamo napredovanje prijatelja, ki se muči v poledeneli steni nad nami. Z vsakim metrom vrvi, ki zdrsi skozi naše roke, smo bliže cilju. Bodrimo Jožeta, čeprav v sebi občutimo negotovost; urni kazalci kažejo devet zvečer in tedaj zaslišimo njegovo povelje: »Za menoj!« Oddahnemo si, kajti vemo, da je stena »naša«, nobena ovira v njej nas ne more več ustaviti. Začenja se tretja noč v gori in misli mi nehote uhajajo nazaj.

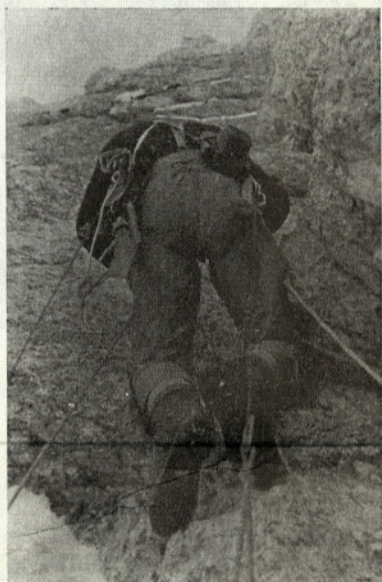
V petek zvečer se zberemo v Tamarju: Janez, Vanjo, Jože in jaz ter še nekaj prijateljev, ki nam bodo naslednji dan pomagali prenesti našo opremo — ogromne, težke nahrbtnike — pod steno.

Jutro. Ob prvih sončnih žarkih smo že pod severno steno Jalovca. Janez in Vanjo takoj pričneta s plezanjem, medtem ko se midva z Jožetom utaboriva v mogočni votlini ob vnožju stene. Odločili smo se za ekspedicijsko tehniko vzpona, t.j. za uporabo fiksne vrvi.

Že prvi metri izučijo Vanjo, da ne bo šlo tako enostavno, kot smo menili prej. Poledenela stena oz. skala dopušča le izredno počasno in tvegano napredovanje, toda navkljub vsemu smo optimisti.

Ure hitro množijo čas in ko dan zamira, sta prijatelja skoraj 80 m visoko. Opazujeva Vanjo, kako se muči v manjšem previsu. Nikakor ga ne more premagati. Dvakrat se mu celo izpulil klin, a vedno obstane nekaj metrov niže brez poškodb. Medtem se je že skoraj znočilo, zato je pritrtil vrvi pod previs in s sotovarišem sta se spustila nazaj pod steno, kjer imava v votlini pripravljeno vse, da si opomoreta.

V nedeljskem jutru sva bila na vrsti midva z Jožetom. S pomočjo fiksne vrvi sva hitro dospela do mesta, kjer sta

Plezanje v poledeneli zajedi, ki je poletni ocenjena z najvišjo težavnostno stopnjo (VI)

bila včeraj Janez in Vanjo. Takoj me zaposli težaven previs. Imam več sreče kot Vanjo, ker klini zdržijo in kmalu sem preko. Vendar s tem težav še zdaleč ni konec. V bran se mi postavi nekaj metrov visok leden žleb, v katerega moram vgrebsti stopinje in oprimke; sledi navpičen skalni skok pa spet previs in tako naprej. Za neprijeten nameček je vse prekrito s tanko ledeno skorjo. In ko se po nekaj urah prebijem do stojišča, se še niti počeno oddahniti ne utegnem, ker namreč bolj visim kot stojim na ozki polički, kjer še za stopala ni prostora. Jože je kmalu pri meni, tako da lahko plezam dalje, a sedaj bo on šel v vodstvo.

Spoprime se z navpično zajedo, prekinjeno s previsi, vso vkovano v prozorno ledeno patino. Ledeni okruški mi neprenehoma udarjajo ob čelado in skrbijo, da mi ni dolgčas. Ure minevajo kot minute, prijatelj pa še vedno ni na koncu zajede. Mraz vedno bolj pritiska in išče prehode v podkožje; povzroča mi otrplost. Prav nobene romantičnosti ni v tem zimskem alpinizmu. V teh trenutkih se znova kot že tolikokrat doslej soočim z vpraša-

njem vzroka in namena trmoglavega »rinjenja« v to srh zbujajoče ledeno skalovje. Seveda tudi tokrat ne najdem odgovora, ker me medtem vzdrami Jožetov glas: »Popusti vrvi, na stojšču sem!« Na zemljo in v ostenje je že legal mrak. Pritrdiva preostalo fiksno vrvi in se spustiva k prijateljema pod steno. Tudi nama ni uspelo doseči več kot 80 m.

Z nastopom novega dne vstopimo v steno vsi štirje, ker je naš namen izplezati do vrha. Najprej se odpravita Janez in Vanjo, ki bosta vodila vzpon, nato midva z Jožetom. Po fiksni vrvi naglo napredujemo. Čaka nas še precej preprek, vendar smo še vedno veliki optimisti. »Danes bomo v nekaj urah čez«, samozavestno zatrjujeva z Jožetom, »ker smer že poznavamo z letnega vzpona.« Da Jože še podkrepi splošno moralo, zagotavlja Vanju: »Samo še tale previs, potem je pa sploh le še štirica.« Toda ko Vanjo že stoji na konicah prstov in sprašuje Jožeta, če naj bi to bila tista njegova »štirica«, mu le-ta še zmeraj pritrjuje, čeravno Vanjo kar ječi od naporenega vzpenjanja. Stena je spet previsna, naše vrvi pa vse daleč proč od nje.

Ura je pet popoldne, ko dosežemo ozek snežni pomol, in nad nami že razločimo rob stene. Še slutimo ne, kako težko bo premagati teh zadnjih štirideset metrov višine.

Moj poskus, prodreti naravnost navzgor, preneha po slabih desetih metrih v ledenem previsu. Tedaj poskuša Jože nekoliko bolj desno. Skrajno počasi napreduje, toda vseeno — napreduje. Polne štiri ure

se je naprezal v zadnjem raztežaju. Zato si toliko krepkeje stisnemo roke, ko smo končno skupaj na robu strmega ostenja. »Jalovčeva streha« se zlovešče sveti v nočni mesečini, mi se utrujeni bližamo vrhu.

Polnoč je tedaj; iz doline nam premikajoče in utripajoče pričarajo posebno vzdušje svetle pike, ki v nas sprožijo preblisk: tovariši — reševalci so že v skrbeh za našo usodo.

Opomba: opisan je prvenstveni zimski vzpon po »Dularjevi zajedi« v s.s. Jalovca, ki so ga od 21. — 23. decembra 1974 opravili: Vanjo MATIJEVEC, Janez KALAN (AO Medvode), Jože ROŽIČ (AO Mojstrana) in Zvone ANDREJČIČ (AO Lj. Matica). Ocenjen je kot najzahtevnejši zimski vzpon v pravkar minuli zimski plezalni sezoni.

ZAHVALE

Zahvaljujem se OO sindikata TOZD vijakarna za denarno pomoč ob moji težki in dolgotrajni bolezni.

Matija Hozjan

Ob smrti mojega očeta VALENTINA KALANA se najlepše zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v skladišču gotovih izdelkov vijakarne za podarjeni venec in izrečeno sožalje.

Ljuba Podgornik

Ob prerani izgubi mojega očeta KARLA HERGOUTH se najlepše zahvaljujem sodelavcem za podarjeno cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Iva Klemenčič

VERIGA je glasilo delovne skupnosti ZP SŽ — Tovarne verig Lesce. Izhaja dvomesečno, naklada 1.400 izvodov. Ureja ga uredniški odbor: Niko Bulut — urednik, Jože Ješe — odgovorni urednik in Franc Čop. Fotografska oprema Miha Polda. Tisk: Tiskarna Ljubljana.

Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ št. 33/72) in po mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72, prosto plačila prometnega davka.

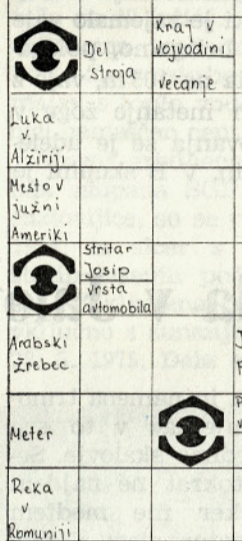
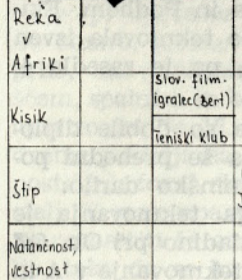
KOŠARKA

Košarka postaja pri nas vse bolj popularen šport. Posebno se je ta športna disciplina uveljavila in razširila po svetovnem prvenstvu v Ljubljani. Tako je danes prodrla že skoraj v vsako večjo vas in povsod, kjer so le pogoji, ustanavljajo košarkarske klube. Tako se je pred kratkim tudi v Lescah športna dejavnost obogatila še za to športno panogo, ko je bil ustanovljen Košarkarski klub »Veriga«.

Nagnjenost do košarke je bilo v Lescah opaziti že nekaj let nazaj, ko so mladi, takrat še učenci osnovne šole, z delno pomočjo staršev in drugih zgradili košarkarsko igrišče. Seveda to ni bilo asfaltno, pač pa navadno peščeno igrišče, ki pa je kljub temu nekaj časa s pridom služilo takratnim osnovnošolcem, da so svoj prosti čas preživeli na igrišču in metali na koš. Na žalost pa tudi to igrišče ni zdržalo dolgo, kajti širitev bližnje tovarne je zahtevala svoj prostor in tako je bilo odrezano tudi igrišče. Ljubitelji košarke so ostali tako spet praznih rok. No, pred nekaj leti pa sta bila zgrajena pri Osnovni šoli v Lescah dva bolj moderna igrišča z asfaltno prevleko za košarko in rokomet. S tem so bili dani boljšji pogoji, da bi košarka v Lescah tudi »uradno« zaživela. Kljub temu je trajalo še precej časa, da so se košarkarji, ki so se prej zbirali v manjših skupinicah na igrišču in se poigravali z žogo pod košema, vsi skupaj zbrali in ustanovili kot že rečeno Košarkarski klub »Veriga«.

Na ustanovnem občnem zboru so sestavili plan in se dogovorili o bodočem delu. Igralci, ki so že bili kolikor toliko večji te igre, so že kmalu za tem začeli z rednimi treningi, ki jih vodi Lado Kovač. Treningov so se vsi igralci redno udeleževali, saj je bilo časa do začetka tekmovanja v Gorenjski košarkarski ligi, kjer naj bi novo moštvo nastopilo, zelo malo. Zavedali so se, da v dobrem tednu ali štirinajstih dneh ne morejo dosti pridobiti, hoteli pa so si pridobiti vsaj osnove te igre in da bodo kasneje z rednimi treningi in zavzeto igro še napredovali. Na treningih se je pokazalo, da igralci žogo še kar dobro obvladajo, vsem pa je primanjkovalo telesne kondicije, kar je razumljivo. To se je pokazalo tudi na tekmi za trening, ki so jo igrali z moštvom Radovljice, ko so se v prvem delu kar dobro držali, potem pa so jim pošle moči in njihovi nasprotniki so začeli polniti koš in večati razliko.

Tudi v prvih prvenstvenih tekmah v Gorenjski košarkarski ligi se je kazalo pri igralcih pomanjkanje moči, le da se je tokrat tej hibi pridružile še začetna nervoza, ki je tudi dala svoj prispevek k uspešni oziroma neuspešni igri, zadetkom na koš in točnim podajam. Doslej so Leščani izgubili vsa srečanja, vendar pa

se je stanje od prve tekme pa do zadnje odigrane do sedaj občutno popravilo. Prve tekme so izgubljali s precejšnjo razliko, pri zadnjih pa so se že krepko upirali nasprotnikom in bi lahko z malo več zbranosti tudi že zmagali. No, kot smo že zapisali, to je še mlada ekipa, ki še ni uigrana in v prvem delu prvenstva verjetno ne bo dosti posegala po točkah, v drugem delu pa bo verjetno že uspešnejša in tudi točke upajmo, da takrat ne bodo redkost.

Rezultati dosedanjih srečanj:
 Veriga : Gotik 52:54, Radovljica : Veriga 71:53, Kranj 75 : Veriga 72:39, Veriga : Gumar 45:51, Triglav B : Veriga 47:31, Veriga : Gorenja vas 34:42.

NOGOMET

Ob zaključku jesenskega dela nogometnega prvenstva, ki se je za Leščane končalo neuspešno, so se nogometaši in privrženci nogometa v Lescah tolažili, da bo spomladi bolje in da bodo spomladi popravili del tistega, kar so jeseni napravili. Tako so sklenili tudi na njihovem rednem občnem zboru, kljub temu pa se tudi v tem delu prvenstva stvari obračajo popolnoma drugače, kot so želeli in načrtali.

V dosedanjih osmih srečanjih so doživeli kar štiri poraze, trikrat so igrali neodločeno, samo enkrat pa so bili uspešni in zmagali. Kje so vzroki za tak neuspeh? Pogoji za igranje so sedaj boljši kot so bili in tudi igralcev je dovolj, pa niti ne slabih. Glavni vzrok je verjetno neučinkovitost napadalcev. V mnogih srečanjih so imeli igro trdno v svojih rokah, in bi morali po prikazani igri zmagati, pa so izlekli samo neodločen rezul-

Kem. znak Kositer	Izraslek na glavi	Slovesno obredno oblačilo	Ogel	G. in 5. erka abecede	Neznane	Ostanki gorenja	Kem. znak za Kalij	Sinjška viteška Igra	Gorilno olje	Okroglasta bakterija	Nenasičen ogljiko vodik	Tuje Z. ime	Vse v redu	Sever	Nikalnica	Sestavila Benedik Vanda	
												R				Nevarnost v planinah	
																Evropsko prvenstvo Znamka tovornjak	
																Romunija	
Reka v Afriki		Anton Askerc vzhodni Kraji				Jokanje vas blizu Radovljice										Španija Popravlji- ur	
Kisik	Slov. film- igralci (bert)															Nada Svetinov roman	
Štip		Gora v Jugoslaviji	Bulut Niko	Lev Detela Zapored. erki												60 minut	
Natančnost vestnost		R														Večja les. posoda Kača velikanka	
	Del stroja	Kraj v vojnici večanje					Belgija	M. ime Albert Papler								Nočno zabavišče Tona	Obroček na prstu
Luka v Alžiriji			Poja v na nebu	Poželenje		Manjša ladja										Zupančič gosta boma baž. tkanina	Fosfor
Mesto v Južni Ameriki																Anton Askerc	Neobuta
	Stritar Josip vrsta avtomobila	Romun. film- Zof Lucean (195-196)															Bulajč Srejan Grahari- Ivan
Arabski Zrebec		Jutranja padavina														Nasprotno od vse	Ptič severnih mori
Meter		Primorski vzdevek														Luksemburg	Leseni pihalni instrument
Reka v Romuniji		Amper														Tuja in noša erka	Radon
																	Maroga
																	Italija
																	Nemški predlog

at ali pa še celo izgubili. Za-

pravili so še celo vrsto priložnosti, da bi zadeli mrežo in s tako neučinkovito igro se ne more pričakovati uspeha. Obramba je kljub odhodu nekaterih igralcev še vedno zelo dobro izpolnjevala svoje naloge, kar pričajo zelo nizki rezultati izgubljenih tekem. Na žalost pa samo obramba ne more reševati moštva, pa če se še tako trudi, potrebna je dobra igra celega moštva.

Do konca prvenstva so ostala še tri kola in ta konec ne bo za Leščane nič kaj razveseljiv. Trenutno so še vedno na zadnjem mestu z desetimi točkami. Dve moštvi imata sicer točko več kot Leščani, toda vprašanje je, če bodo naši v teh zadnjih tekmah zaigrali drugače kot doslej (če jim ni prišla takšna igra preveč v kri) in se rešili zadnjega mesta. Na to bo treba počakati še tri sobote in takrat bo situacija že popolnoma jasna.

Rezultati tekem v spomladanskem delu prvenstva:
 Jesenice : Lesce 2:1, Lesce : Medvode 0:3, Bled : Lesce 1:1, Lesce : Predvor 0:0, Naklo : Lesce 1:1, Lesce : Korotan 0:1, Alples : Lesce 2:1 in Lesce : Bohinj 3:1.

PROGRAM KINA RADOVLJICA

od 15. 6. do 17. 8. 1975

- PAPIRNATI MESEC ameriški zabavni film, 15. 6. ob 16. uri
- NEPREMAGLJIVI BOKSER, hongkonški barvni pustolov. film, 15. 6. ob 20. uri
- STANJE V REDU, francoski barvni vojni film, 15. 6. ob 18. uri
- DEKLE, KI SEM JO LJUBIL, ameriški barvni film, 16., 19. in 21. 6. ob 20. uri

Nagrade za reševalce križanke so običajne 50,00, 30,00 in 20,00 din.

Rešitve pošljite uredništvu do 30. junija 1975.

Za križanko, objavljeno v št. 2/75 našega glasila, smo dobili samo 4 rešitve, med katerimi sta bili samo dve pravilni, tako da nismo mogli podeliti tretje nagrade.

Prvo nagrado 50,00 din je dobil TORKAR VALENTIN, drugo 30,00 din pa SKUMAVEC FRIDO, oba iz vzdrževanja.

LJUBICE, francoski barvni film, 17., 21. in 22. 6. ob 20. uri

POBEGNIL SEM S HUDIČEVEGA OTOKA, ameriški barvni pustolovski film, 18. in 20. 6. ob 20. uri, 22. 6. ob 18. uri

ČASTI VREDNI GANGSTER, ameriški barvni kriminalni film, 23. in 28. 6. ob 20. uri, 29. 6. ob 18. uri

NEPOZABNI ZAŠČITNIK, ameriški barvni vestern film, 24. in 26. 6. ob 20. uri, 28. 6. ob 18. uri

MOŽ, KI JE LJUBIL DANČING, ameriški barvni pustolovski film, 25., 27. in 29. 6. ob 20. uri

EN VLAKE ZA DVA KLATEŽA, ameriški barvni film, 30. 6. in 5. 7. ob 20. uri, 6. 7. ob 18. uri

PAST, italijanski barvni film, 1., 4. in 6. 7. ob 20. uri

KAPETAN MIKULA MALI, jugoslovanski barvni film, 2. 7. ob 20. uri, 4. 7. ob 18. uri

SVADBA, jugoslovanski barvni film, 5. in 7. 7. ob 18. uri

MALI GREH, italijanski barvni zabavni film, 7., 10. in 12. 7. ob 20. uri

AMERICAN GRAFFITI, ameriški barvni film, 8. in 11. 7. ob 20. uri, 13. 7. ob 18. uri (Film bo določen naknadno)

9., 12. in 13. 7. ob 20. uri

SODNIK ZA OBEŠANJE, ameriški barvni film, 14., 17. in 20. 7. ob 20. uri

PRIVATNI DETEKTIV, ameriški barvni kriminalni film,

15. in 18. 7. ob 20. uri, 19. 7. ob 18. uri

VELIKI REVOLVERAŠ, francoski barvni kriminalni film, 16. in 19. 7. ob 20. uri, 20. 7. ob 18. uri

DERVIŠ IN SMRT, jugoslovanski barvni film 21. 7. ob 20. uri, 22. 7. ob 18. uri

PSI IZ SLAME, ameriški barvni film, 22. 7. in 25. 7. ob 20. uri, 26. 7. ob 18. uri

VELIKI GETSBI, ameriški barvni film, 23. in 26. 7. ob 20. uri, 27. 7. ob 17.30 uri

PAST ZA INŠPEKTORJA KALAHANA, ameriški barvni kriminalni film, 24. in 27. 7. ob 20. uri

MOŽ Z VZHODA, ameriški barvni vestern film, 28. 7. in 31. 7. ob 20. uri, 2. 8. ob 18. uri

SINBADOVO ZLATO POTOVANJE, ameriški barvni pustolovski film, 29. 7. in 1. 8. ob 20. uri, 3. 8. ob 18. uri

O. K. ŠEF, francoski barvni film, 30. 7. in 2. 8. ob 20. uri, 3. 8. ob 18. uri

LADY POJE BLUES, ameriški barvni film, 11. in 14. 8. ob 20. uri, 16. 8. ob 18. uri

OPERACIJA HONG KONG, ameriški barvni pustolovski film, 12. in 16. 8. ob 20. uri, 17. 8. ob 18. uri

UMOR IZ LJUBEZNI, ameriški barvni film, 13., 15. in 17. 8. ob 20. uri

Obveščamo vas, da so isti filmi na sporedu tudi v Kino dvorani na Bledu, samo v drugih dnevih.